

ဝင်မန်ပွန်ချင်မုတ္တမ (မတု)

ဝကောံဏ္ဍာန်လိက်ပတ်မန်ကျော်ယေန်သျှင်ဗုဒ္ဓဘာသာ
အလုံဒေသရးမန်
တက်တြးပတိတ်လဝ်ရောင်။ (မူအပြောံ)

၁၃၆၄-သျှံ

၂၀၀၃-သျှံ

၂၅၄၆-သျှံ

ဇွဲကရာဇ်မန်ပွန်ချင်မုတ္တမအာဒိကိုပ်ကွာ ဝင်ချင်မတ္တမ (မုဟ်တုံ) (ဒကုတ်ပထမ)

ပွဲကိုသက္ကရာဇ်-၆၁၄-သွာ၊ ဂိတုစဲ(၄)စွေက်၊ တုံဗြေပတိ - မကဒုတ္တိဒ္ဒိမိုဟ်
ပွဲချင်ဝါန်ရ။ မိမဂ္ဂံ ဒွိရဲသွာဗုကောန်တုဒဒိုက်ဟုံပြာကတ်ရ။

ဘဝမကဒု ပွဲအတိက်မဲ့ဘဝဂ် ဒွိဒေဝတ်မဲ့မုဟ်အသုမ္မဏာရ၊ ပွဲကာလကွာ
တေံကျာ်တြဲဂေါတမ နကိုက္ကဒ္ဒိ ရှေင်တဒေသစရိတ် နကိုပရ်အာကာသရ။
ကွဲစိပ်ကွင် ချင်သဗ္ဗိသုဝဏ္ဏဘုံတုံ တွံခပ်ဓမ္မဒေသနာမပွဲကိုဇွဲကရာဇ်မန်သွိုင်သီရိ
ဓမ္မာသောကရာဇာ ကော် ကောန်ချင်ကောန်ကွာန်တံဂ်ရ။ သွိုင်မွဲဟာန်ကော်
ကောန်ချင်ကောန်ကွာန်တံဂ် လျှင်ဖြိုင်သျှိုက်တ္တိဒ္ဒိခပ်သဒ္ဓါကုကျာ်တြဲတုံ လုက်
ထပ်တုံကိုဒါန်ဇော်ကိုဗြဟတ်တုံ ကလင်ပင်မိုင်ခပ်အိုတ်ရ။

ကျာ်တြဲဂ် နုသဗ္ဗိဝံ ကွဲဆက်အာဒေသစရိတ်မွဲလန်ပန်တုံ စိပ်ကွင်မတ္တမ
ဒွိဒေဝတ်တံမံင်ဂ်တုံ ပွဲတမ်ဝါဒိတေံ ဒေဝတ်တံပသုရောင်ဂးတုံ ချပ်တံအိုတ်ရ။
ဇိုန်ဂ် ဟိုတ်နုမေတ္တာစိုတ်ကျာ်တြဲ ဒေဝတ်ဇော်မုဟ်အသုမ္မဏာဂ်နိမန်ကျာ်တြဲတုံ
လးကိုတွံလးမဗုဒ္ဓားရ။ နကိုသုအင်ဒိုင် ကွဲဖာန်စိုကိုတုံတုံ နကိုသတ်ဆုထမ္မာတ်
ပှာသျှာယာမတုံကိုဒါန်ရ။ ပူဇော်ဒိုင် နကိုပွဲဩမောင်မောင်ဇောင်ဇောင်တံဂ်ရ။

ကျာ်တြဲလေဝ် သိုဝ်နကိုညာဏ်တုံ ဒေဝတ်အသုမ္မဏာဝံ ပဟိုတ်ကို
ဝံပတုံလပ် ပုဂ္ဂသိုက်ကုအဲကျာ်ဂ် သာသနာအဲကျာ်စိပ်(၁၈၂၅)သွာ သက္ကရာဇ်ချင်
ပွဲစတုတ္ထပရိစ္ဆေဒ ၆၄၃ - သွာမွဲ ပွဲကိုဌာန်ဒေသမတ္တမဝံ ကြက်သဒ္ဒိသွိုင်တုစိင်

ဂကောံဗျောန်လိက်ပတ်-အလုံဒေသရေးမန်

ရဲဖေက်ဘဲမှာန်တံဂှ် ဂြိပ်ဒလလဒိုင်အာဒလေတ်အောင်ဗွဒိုင် ပွဲကိုချင်သေံတေံ အိုတ်ရ။ အယောဂြိပ်ဒလလဒလေတ်ဒိုင်သုသတြျှို မပ္တံကိုကြက်ဒြပ်ဗွတ်ယိုဏာမာန်ဂှ် ယိုယိုက်ဂွေင်ဏာကရောံဇကုအိုတ်ရ။ မပ္တံကိုလိက်ပတ်၊ ဝင်၊ တဗျ၊ ရောဂန်ဒါန်၊ ဂြန်ဂဉ္ဇဲ၊ ဥံသွးမ့်ယိုတ်တံဂှ်ကို၊ လိက်ပတ်မ့်ဂုဏ်ရှ်သာတံဂှ်လေဝ် ယိုယိုက်ဒရိပ်ဏာ ပါအာကရောံညးမဂြိပ်ဒတံဂှ်အိုတ်ရ။ ကြက်ဒြပ်ကေတ်ဏာ ဟံမာန်တံဂှ် တိုပ်လဝ်ပွဲကုတိသုန္ဓရီကိုနုဒဒရီ ယရ-ဗပေင်တံဂှ် စွတ်သမ္မိလဝ်နကီုစွတ်သမ္မိမပ္တံကိုတိုလဝ်တံဆု၊ မပ္တံကိုကျာ်စေတီ ရှပ်ရမမိက်ကိုမ့မ့အိုတ်ရောင်။ ဟိုတ်ဂှ်ရ လိက်ပတ်မန်နွံကိုရှ်သာခိုတ်ခိုတ်တံဂှ် နွံတံဒိုင်ပွဲချင်သေံဂိုင်ဒိုင်ရောင်။ ဣဝံဒုတိယဒကုတ်-ဒုတိယကဏ္ဍ-မဒ်ရ။

ကောန်ဂကူမန် ဒဂြိပ်ဟံမာန် ထောံသိုဌာန်ဒေသချင်ကွာန်ဟံမာန်တံဂှ် သျှေစက်ဂဇဂဇန်တန်တအာအကြာပုတ်ဗွပ် အကြာဒစုက်ဇလသုဝဲဘဲမှာန် ပွဲချင်ကွာန်တံဂှ် ကြက်ဒြပ်လေဝ်လေင်၊ မပ္တံကိုလိက်ပတ်မ့်ဂုဏ်ရှ်သာတံဂှ် ဖေက်ဘဲအန္တရာဲလမ္ဗီတု၊ ပျက်ဒလုက်အကြာကရေပ်အကြာကရေင်လေင်အိုတ်၊ လျှိုဂှ်ပတိုန် လျှိုဂှ်စုဂြန်ကိတ်ညွတ်၊ လျှိုဂှ်ခေံစံင်၊ လျှိုဂှ်ပုန်ဖေက်ဘဲတုဇကုစံင်ထောံလေဝ်နွံ၊ လိက်ပတ်မန်တံဂှ် ဒးကပ်ဒးဝပ်နာနာသတ်တု၊ ပွဲကိုဌာနတျီုရေးရာမညပလိုတ်ဏံဂှ် လိက်ပတ်မ့်ဂုဏ်ရှ်သာကြက်ဂကူဂှ် ဂှဲဟံလောဲတု၊ ဂှဲပကောံပကောပ်ဒုတေံညိ၊ ဒုတေံညိတု နံဗဒ်ကောန်တိုန်လိက်ကွပ်မ့ကွပ် ရှ်သာဟံချိုက်ပေင်ကွေံကွေံရ။ ညာတ်ကိုဟိုတ်သတ်ဝံတု နဂ္ဂကောံဗျောန်လိက်ပတ်မန် ကောံယေန်သျှင်ဗုဒ္ဓဘာသာ၊ အလုံဒေသရေးမန် ပွဲကိုသက္ကရာဇ်ချင်-၁၃၆၄သုာံ၊ ဂိတုကထိုန်(၁၅)စွေက်ဂှ် ကေတ်ကသပ်ပိပ္ပုပ်သီကီုကောံရေင်ညွတ်တု တုပ်စိုတ်ပိတ်လိက်ရာဇာဝင်ချင်မတုမ့ကွပ်ရောင်။

နိဒါန်း

ကောန်ဂကူမဲ့မဲ့ ဒးနွံကိုဝင်ရောင်၊ ဝင်ကောန်ဂကူ၌ ဒွဲသက်သီကုကောန်
 ဂကူ၌မာန်ရောင်။ ဝင်ကောန်ဂကူ၌ပံက်ထွေးကိုမတ်ကုကောန်ဂကူ၌ရောင်၊ ပွဲကို
 ဂကူပိုမန်၌ နွံကျင်ကိုဝင်ချိုက်ချိုက်ပင်ပင် ဝင်ကောန်ဂကူပွဲကိုဦးတိဇော်
 ကံညးတံစွတ်သမ္ပိ၊ ညးတံချူလဝ်ပွဲလိက်ကုပ်ညးတံ ချူလဝ်နကိုဘာသာညးတံ
 ပွဲဂကူပြင်သေတ်တံကံ၊ ဂျာမဏီတံကံ ပင်ပင်၌ နွံတံဒွင်ရောင်။ ဝင်ကောန်
 ဂကူမန်ပိုမအိုတ်တံ၌ ပွဲပြင်သေတ်နွံ၊ ဂျာမဏီနွံ-ညးချူကွဲဏာနကိုဘာသာ
 ညးတံ၊ ညးတံဂိုင်ဒေဝလဝ်ချိုတ်တံပွဲတံတံဗိုန်ဗိုန်ဗတ်ဗတ်ရောင်။

ဝင်ကောန်ဂကူမန်ပိုတံ၌ ပွဲချင်သေံနွံဒွင်ဂိုင်ဂိုင်စိုက်လျှဟ်ဏီရ။ ဝင်မန်နွံ
 ဒွင်ပွဲချင်သေံကံ၌ နကိုမအက္ခရ်လိက်မန်ဟေင် ဝံဆိဝံညာတ်ကေတ်ရ။ မဟိုတ်
 လိက်ဝင်တံ၌ ဝံနွံတံဒွင်ပွဲချင်သေံဂိုင်မံင်၌ရော၊ စပ်ကိုလိက်မန်သိုမအိုတ်တံ၌
 ဝံနွံတံပွဲချင်သေံဂိုင်၌ ဒွဲဒွင်ခါဒကုတ်ခါကဏ္ဍ၊ ပထမဒကုတ်-ပထမကဏ္ဍ၌
 တျော်ဒတော်ဂကူပိုမန်၌ ပွဲကိုချင်သေံတံ၌ မပ္ပံကိုဇင်မာ၊ ဟရိပုဇ္ဈ၊ ဒျူဒျာ
 တံ၌ဒွဲမံင်ချင်မန်နူတမ်မူလရောင်။ ဟိုတ်နူဒွဲဒွင်ချင်မန်တိဍုင်အာဲတုဲမန်တုဲ
 ဂကူမန်၌လေဝ် သုတ်ပါ ကျိဒွဲတိုပ်လဝ်သုက်ပွဲကိုချင်တံ၌တံ၌ နွံဒွင်ရရတုဲ၊ လိက်
 ပတ်မန်၊ ဝင်မန်၊ ရာဇာဝင်မန်နွံဂိုင်ပွဲကိုချင်သေံလျှဟ်ရောင်။ ဣဝံပထမဒကုတ်
 ပထမကဏ္ဍ-မဒ်ရ။

ဒုတိယဒကုတ်-ဒုတိယကဏ္ဍ၌ ဂကူမန်နွံဒွင်ပွဲတို့ရးရာမည မပ္ပံကိုဖါသီ၊
 ဟံသာဝတီ၊ မတုတ်တံ၌ ဟိုတ်ကိုပရေင်ချင်ကွာန်၊ ပရေင်မိုဟ်၊ ပရေင်အုပ်ဓုပ်၊
 ပရေင်ပွာန်ကျဂကူညးတုတ်ညာတ်တုဲ၊ ဖေက်ဘဲဂစိုတ်တုဲ ပါဒလေတ်အန္တရာဲ
 လမ္ပီ၊ ဒွဲလိဂကူမန်နွံ၌ဂွဲဂိုင်သုန်၊ ဂွဲဌာန်ဒေသတံ၌တုဲ ဝံဆိဝံညာတ်ဝံတီ
 ကေတ်ဂကူမန်သုတ်ပါ နွံဒွင်ပွဲဌာန်မန်မူလ အာဲတုဲမိမ-ဇုဇုလ ပွဲချင်သေံတုဲ

ဗ္ဗင်ရောင်သင်္ဂွံ ကိုလပ်ပယျးဒိုဟ်ရ။ အတိုင်ပယျးဒိုဟ်ကျ်ဒေဝတ်အသုမ္မဏ
ဂ်ဂေတ်ဂေင်ဂေင်သံသာဉိုင်ကိုဘဝတု၊ ကလိဂွံဒွံဘဝမိုဟ် အတိုင်သက္ကရာဇ်
ဂိတုတုဇောန်လပ်လ္လှတေံဒွံဉိုင်ဝါန်ရ။ ကာလမဂဒူ အဝဲစိုပ်ဘဝမိုဟ်ဂ်တုညးဉိုင်
ဗကောံ “ သိုင်နရပတိစေသ္မ ” ဂ် နကိုဉိုင်စက္ကရတ် ဂေတ်ဂေင်ဂေင်တရဉိုင်ကွန်
ဂမိုင်ရ။ (အလင်စေသ္မ)

ယောမဂဒူဇောတ်သွတ်တေံ မိမတံဂ် ကျောန်ဂူယာဝါဗုဗ္ဗမတပ်တးရ။
မိမတံဂ် ယောပတံဒွံင်မပွဲခဲက်ဂ် ဂဒူမ္မဲလှာလပ်ပွဲလ္လှဇုက်ဗုင်ဂ် သတိက်လပ်
ကောန်ဇုတ်ဇောတ်ဂ်တု ဝိပ်စုတ်နဂဒူတုဟ်မ္မဲရ။ ဒွံဒွံဂ် ကောန်ဇုတ်ဝိပ်လပ်နကိုဂဒူ
ဂ်သွေဟ်ဂးစုစတုပြာပ်လုပ်ကျိုင်ဇရေင်ဂ်ရ။

ကာလဂ် ဂဒူဝိပ်လပ်ကောန်ဇုတ်ဂ် ဗက်ခဲက်ခွံရ။ ဝံညာတ်ကေတ်အကာံ
အရာသင်္ဂွံတု မိမတံဂ် တင်ခုတ်ကိုလပ်ယျကောန်ဇုတ်ဇောတ် “ မကဒူ ” ရ။
ကာလကြံဝံ မအံက်မဂဒူဂ် ကလေင်ကျောန်ကလောန်သွံရာန်ဗိုက် နကိုတရ
တိုက်ပုန်ရ။ လိင်ကေတ်သွာဂလေင်တု နုဉိုင်ဝါန်ဝံ အာသွံရာန်ဗိုက်ဉိုင်သုခေါ
ဒါယ-ပယျတ်ပယျတ်ရ။ ပွဲအဆက်မဂဒူဂ်ကောဒေကောန်မ္မဲမန္တံပိရ။ ယျညးပိ
တံဂ် (၁)မဂဒူ၊ (၂)မဂဒါ၊ (၃)ဒေဗြ-မိဏင်ဥရိန်မဒ်ရ။

မဂဒူဇော်ဂေါင်ကျိုင် ကာလစိုပ်အဝဲဗ္ဗာဲဂ် ကေတ်တာလျိုင်ပွဲဒါမအံက်ဗျ
ဂ်တု ဒးရေင်ကျိုင်ကလောန်ဗိုက်ရ။ မဂဒူကျိုက်ကျိုပ်တုကောန်ရဲ ဂလေင်တိုက်
ပိဇော်တံဂ် ဂွေင်ဏာဗိုက်နကိုဂလေင်တု မဒးမှတ်တိုန်အာဉိုင်သုခေါဒါယ နကို
တရတိုက်ရ။ ဗွဲလွေင်လွေင်မအာတ်မြဲသင်္ဂွံ ကာလစိုပ်ဇရေင်ဇိုင်ဒို ပြာတံင်ဂ်
ကောန်ဂလေင်မ္မဲယဲအာရ။ ကပေါတ်ဂလေင်မိုဟ်ယဲဂ် ဇကုမဂဒူ မဒ် ကျိုပ်ညိုပ်
မဒးယိုက်ဂွေင်ဏာရ။

တိုန်စိုပ်အာကျုဟ်ဒိုပြာတံင်တေံအိုတ်မ္မး ဟံသေင်ကိုအခိုင်အခါ ဗြဂူဇော်
ကိုဗြဟတ်သန်၊ လဗိုတ်ကျာလေပ်ထတ် သိုဇုက်လလီလေပ်ပံက်တုးတ်ဖျိဖျရ။

ဂလေင်မဂဒုပွဲလှူပွဲ၊ ဂဏိကတားပန်းဒေးတဲ့ ကပ်ပိုတ်အာရ၊ ဂလေင်ဂှ် ဒတုံလောစှော်
အာဂတာပင်ဖြတ်ရ။ မဂဒုလေဝ် နမဒိင်လှိုင်ဒွင်မွဲချိုက်ခဏဂှ် ဝံတ်သတိတဲ့
သှိုရင်အာလှော်ဒိုတ်ဗွဲ၊ က်တေမ္မး ဝံညာတ်ကေတ်ဖျီလလီ ပံက်တွေးတပွဲမတ်ရ။
ကလေင်ရင်အာ လှ်ဒိုတ်ပလိုတ်တေပွန်လေဝ် ပွဲလှူကုတ်ဒိုတ် နကိုလျးဇုတ်
လလီဖျီပံက်ဝံညာတ် ကေတ်ပွဲမတ် ပြာသာဒ်ထဝ်မွဲရ၊ ဝံညာတ်ကေတ်နိမိတ်
သတ်ဝံတဲ့ အဲဂှ်ဒိုတ်ကုတ်သိုမ္မဲဟေင် စှော်စိုတ်ပတေ့ကေတ်ရ။

ရဲညာဂလေင်ဒိုတ်ပိုက်တံက် မသက္ကအန္တရာရ တုလေဝ်ဗုန် စိုက်ပံ
သပ်ပိုတ်စှော်ရ၊ သွက်ဝံဖျေပဒိုတ်ဂှ်ဒိုတ်အိုတ်ရ၊ အာဆိုကွန်နိုဂိုဇော်မွဲတဲ့ ဇုတ်
ဒိုဒက်အိုတ်ရ၊ ပွဲကွန်ဂှ် ခမိဗမူးညးမုက်ပညာဂိုင်တ်ရ၊ အာစာဒိုတ်နိမိတ်
မုဲယုတ်စါန်ဒေါ (ဒ်)ဂှ် ပွဲအရာဗိုန်မိတ်ဂှ် စောန်ဇုတ်ညာတ်ပြတ် ဝွဲမလောန်
ရောင်သတ်ဝံ ဝံမိဒ်ကေတ်ရ။ မဂဒုလေဝ်ကေတ်ဏာစွဲစိုန်ဂမိုင်တဲ့ အာဇရေင်
အာစာစါန်ဒေါ (အ်)ရ။

ဟိုထွေးကိုနိမိတ်ဇကုမက္ကိဒိုတ်တဲ့ စါန်ဒေါအံက် နိမိတ်ဝံ ဇော်သန်ရ၊ မူးပူဇ
ဩန်သုင်ဇကုမူးယပ်သဒှ် အဲဗိုက်နိမိတ် ထေတ်ကြိုက်ရောင်ဂးကိုရ။ ကာလဂှ်
မဂဒုချပ်ဂဒေးတင်ဝါတ်ဂါတ်ရ၊ ပွဲအဲဩန်နွံဒိုင် ပိစော်ဒကေဝ်ဟေင်ရ၊ ညးကိုဖအံ
ဩန်သုင်ကိုပံအဲရသွံ-သတ်ဝံချပ်ပွဲစိုတ်တဲ့ ရင်သှိုအာဇိုင်ဝတ်ဒိုတ်ဂှ်ညာတ်အာ
ကုတ်ဂြုန်မွဲတဲ့ ဩန်ပိစော်ဒကေဝ်ဂှ် ပတိုန်စွံလပ်ပွဲလှူကုတ်ဂြုန်မတုပံကိုသမုင်
ဇကုဂှ်တဲ့၊ ဩန်ဗွင်မတုပံညီကိုသမုင်အဲဂှ် ပူဇတဲ့ရ၊ ဗိုက်နိမိတ်ညီ သတ်ဝံမဂဒု
ဂးရ။

အာစါန်ဒေါအံလေဝ် ဆိုညာတ်ဒေးအကဲအရာဝံ မိပ်စိုတ်ဝွဲမလောန်တဲ့
ပူဂိုဝံနွံကိုပညာရ၊ နကိုညာတ်ဗစာရဏာ တော်ဆဒေးပြတ်ကွေရ၊ အတိုင်သွဟ်
ကိုနိမိတ်သဲ ပိုန်ဇော်တ်ရ။ အတိုင်ဒဒှ်နိမိတ်သဲသုတ်စိုတ်ဂှ် အဲသဒေးတွဲထွေးကို
ရောင်သတ်ဝံဂးချပ်ပွဲစိုတ်တဲ့ ဟိုထွေးကိုမဂဒုသတ်ဝံရ။ ပတိုန်နုတ်ဝံတဲ့ မူးဟံဒေးဂှိုင်

ဂလေင်နကိုပူးရ၊ ဂတနုဝံ(ဏံ) မူးလွကောန်ကလောန်ဗိုက်ရ၊ ခစသတ်ဇော်
ဇော်ညိ။

“ လူးဗူးနိမိတ်ဝံညာတ်ဗူး ညင်ရအရိုဏ်တိုန်ဗွဲဒိုတ်ဗွဲက်ကို သိုင်နုဍုန်
ဒေသဒိုတ်ဗွဲက်ကို စီဇန်ဇိုန်ကိုပိုန်ဟာန်ကုမူးရောင်။ နုဒိုတ်ပလိုတ် ဝံညာတ်
နိမိတ်ပြာသာဒ်ကိုတုန် နုဍုန်ဒိုတ်ဗွဲက်ဏံ ဝံနိသံဗဒဒဒါကိုဇကရာဇ်တုကြက်
ဝံဒ်သိုင်မွဲခိုက်ပိုန်ကြိဇ်မဇော် ပဲဍုန်ဒိုတ်ပလိုတ်တေဝဲဗွဲတ်ရောင်။

ဝံမိင်တေတ်ဂလောန်နိမိတ်ကိုတု မဂဒုလေဝ်မိပ်စိုတ်ဗွဲမလောန်တု လျှော်
ဖျေ့ကိုဝံကိုအာစာစါန်ဒေါအ်ပိဝါတု ဗူးအာတ်ရ။ ကော်ဏာကောန်ဗိုတ်ပိဇော်
ကိုတု ဆက်အာချင်သုခေါဒါယတေရ။ ကာလစိုပ်ကို သွံဖအိုတ်ထောံဗိုက်တံကို
တုကောန်ရဲတံကို ကိုကလေင်စအာချင်ဝါန်တေအိုတ်ရ၊ မဂဒုတုန်-သွက်ဝံဒ်အာ
အတိုင်နိမိတ်ကို တန်တံဒိုင်ပဲဍုန်သုခေါဒါယတုချပ်တ်ရ။ တုဟ်နသွောံခစသိုင်
ဇကရာဇ် အမာတ်သေနာပတိ-တံ ပျိုက်လတက်အဲမတုပ်ကိုညးတံ ပဲအဲဟံဗွဲတ်
ခစဟံဒ်ဏီရ။

အာစာဟိုခစသတ်ဇော်အိုတ်ညိဂးလင်ကို မှောင်ကိုသတ်မိုတ်ဟိုမူး သိုင်
ဇကရာဇ်ဇော်အိုတ်ရ၊ ညင်ရသာ်ကို မှောင်ကိုသတ်တိရဏ္ဍန်ကိုလေဝ် စိင်ဟေင်
ဇော်အိုတ်ရ၊ ဟိုတ်ကိုရ အဲခစညးဇမော်စိင် သိုင်သုခေါဒါယမူးအးရးရောင် သာ်ဝံ
ချပ်စန်စာသူတ်သွတ်တု လုပ်ခစညးဇမော်စိင်ရ၊ အဟိန်(အယော)တန်တ်
ကရောံညးဇမော်စိင်ကို မဂဒုလေဝ် နကိုလွီ-ဝီရိယတုအ် ဗွဲမပြဟ်ပြေတ်သာသာ
ဗွဲဒေါင်တုဟံဂး ဗစစုကုစိင်ရ၊ လျှိုန်ဟေင်ပြဟ်က္တိနုဍုန်သတိက်တု ကမောန်ပွမအဲ
အိက်စိင် ပွမတုဟ်ဗူးတးဟန်ဗန်ချောံအဲတံကို ကောန်သွတ်အိုတ်ရ၊ ညးဇမော်စိင်
ညာတ်မူး ဆာန်ထိုန်(ကိုန်)ချိုန်ချိုန်မဂဒုတု ကိုစုစပျိုက်လတက်ကောံဍုန်သွက်ဝံ
ရပ်စပ်ဟံဗွဲတ်ရ။

ဒးကာလမွဲတဲ - သိုင်သုခေါဒယဂ် သွက်ဂွံဇို စိင်စှော်ကျင်ရ၊ ဝံညာတ်မဂဒူ မှုကီုဝီရိယမတုအံဂ်တဲ သွတ်ဝံတုန် ညးဂ်ရော ? သွာန်တညးဇမော်စိင်ရ၊ ဒ်မင်ဗွာ်မန် မခစဇရေင် အဲရမရာဇ် - သာ်ဝံညးဇ မော်စိင်လှောင်ပတီရ၊ ကီုခဲ ဝှိုက်လတက်လွဏ္ဍုတ်တလိုဟ်ညိ - သာ်ဝံ နွံအာသံရ။ ဝဲကြိုဂ် တုညးသုခေါဒယ ပပြဘိုက်လက်ဖက်ဂးတဲ ဖပိုင်ရ။ ပွဲပြောဟ်ဗျာ် ခတ်တမ္ဗိုဟ်မွဲ မမံက်တိုန်ဂ် ဝံညာတ်ကေတ်တဲ နှောန်ထွေးလွဟ်တဲကုမဂဒူ ကိုကပွဲကေတ်ရ။ မဂဒူလေဝ် ဝဲမရှေ့သျှော်ရံ ဗျာ်(လှောင်ဖျေ)ကျိပ်တုသိုင်ဝဲ န ကပွဲကေတ်ခတ်တမ္ဗိုဟ်ဂ်တဲ ထကတ်လပ်နကီုမုဟ်ယာတ်ရ။

သိုင်တုချင်ဂ် ကလေင်တိုန်ဒိုင်သိုတုင်ကြ ကတ်တဲ မဂဒူချပ်ရ။ “ ညးကော် ကိုကုအဲမခတ်မွဲမသျှောင်ဂ်တုန် ဒ်ပွမစမ်စတ် (အသပ်ဗျာ်ကမောန်(ဗျာ်သကေဝ်) အစောန်အဲရောင် ရဲသာ်ဝံချပ်စိုပ်အာတဲ ” တိတ်အာဖျာတေရ။ နကီုခတ် တမ္ဗိုဟ်မွဲမဝံ မိက်ဝံရုန်ကေတ်မခါရဂးတဲ မှိုဟ်ဗြသွံဖျာဖံက်သေဝ်ဂ် ပစရီု ဂြိုင်တိုန် နကီုမခတ်တမ္ဗိုဟ်မွဲမကံ ဒးကိုမဒေါဂလိုင်လီုရောဂ် အဲကိုဟံဒး နကီု လွဟ်တဲမင်ဗွာ်မွဲတုင်ဟေင်ဂ် တုက်ကေတ်မခါတဲ ဆစိုတ်ပါဂ်ကေတ်ညိဂး သာ်ဝံရ။ မဂဒူလေဝ် စိုတ်ဝံဂ်ကေတ်ရဂးတဲ မဂဒူခွဲလွဟ်တဲမဂဒူချက်ချက် တုက်ကေတ်မခါ ထွန်ပါတိုန်ပွဲလွဟ်တဲ ကလိဝံမွဲမဂိုင်ရ။

တုမခါ - ခါမညာတ်ပွမဂဒူ ထိုင်သးပွဲစိုတ်၊ ကောန်မန်ဝံ ပညာသကာ နှော်ကိုင်သန်၊ ဂထဝံ ဒ်ညးတသိုက်နှော်မောင်ဟေင်ရ တုမခါဂး၊ (ဥပုန္ဒ-၁၁၇) ဖံက်သေဝ်ဖျာလေဝ်(ဝါ)ဗြသွံဖျာလေဝ် မင်ဗွာ်မန်ကံ ညာဏ်ပညာညွေက်ညွာ ကွဲရ၊ ဂတနုဏ္ဍံ ဒ်ညးတသိုက်နှော်မောင်ရောင် ကြိုထိုင်သးမဂဒူရ၊ မဂဒူလေဝ် ကလေင်စအာစိုပ်ဌာန်ဒိုင်ဇကု ဝံက်တိတဲဖနကီုအိက်စိင် စံင်နကီုပွတ်ရ၊ ကောန် သွတ်တိဝါညင်ဝံခိုဟ်တဲ ဖရဲဗျာ်ရ၊ ဝဲကြိုဂ်ညိပုန်-တိုဂြာတ်ပလုံမခါရ၊ စပ်ဖရဲဗျာ် ဂယးသပ်တဲ ခြာဟံလံတုံကျတ်ပါ တိုန်ရ၊ လျိုဂ်သာဗ္ဗေတ်၊ လျိုဂ်သာဗ္ဗာင် တုံခါ

တံၣ် ဇော်ဖေါအ်ပြေင်တိုန်ကျင်ကွေံကွေံရာ ဗွဲကြိဝံ သိုင်တုချင်ၣ် ကျင်ဗိုစိင်ပုန်တဲ
ရဲပိုက်ကေတ်တုံခါ ဇော်ဇော်ဖေါအ်အ်တံၣ်ကြာတ်ကြဲတဲဆက်ကွဲကုသိုင်ရာ

သိုင်တုချင်လေဝ် တုံခါဂမိုင်ဝံ ဝံနင်နုၤလုံရော? သာ်ဝံ သွာန်တရာ
ယောမရာဇ်ပြာပ်ကျင်ကွာ် တုညးစံပါင်တဲ ခတ်တမိုဟ်မိက်ကျင်ၣ် နွံအသံ
ကရူဏာကိုလဝ်ကုအဲဒိုက်ရာ နကိုခတ်တမိုဟ်ၣ်ရာန်မခါတဲ အဲဒိုက်တိုလဝ်
ရောင်သာ်ဝံ လှောပ်ပတီရ။ တုညးမိင်တမ္း ဟိုတ်နုၤကံကုသိုဘဝအတိက်
တေံ-ညာတ်မုက်ဒးဆာန်, မိင်ဂလားဒးဆာန်ချူကိုဒိုညိ ညင်ရဲသွးလဝ်ကို၊ ကြိ
ထိုင်သးမဂဒူရ။ မင်ဗွဲမန်ဇောတ်ဝံ သိုက်ပေင်တကောံဝီရိယရာ ပဆိုက်လဝ်ပုပို
ရောင်မဒးကိုဏာအဲညိ အာတ်တညးဇမော်စိင်ရ။

ညးဇမော်စိင်လေဝ် သွက်ဝံခစတမ်ဇိုင်မရာဇ် အဲဒိုက်ဆက်ကွဲဏာ
မင်ဗွဲမန်ဇောတ်ဝံဂးတဲ၊ တံင်တဲမဂဒူတဲ ဆက်ကွဲရ။ သိုင်တုချင်လေဝ်ကော်
ဏာမဂဒူတဲ ပအပ်စံ ပွဲဇရေင်ကြောပ်တောမ်ပင်ရ။ မဂဒူၣ် ဗွဲဒေါပ်တတဲဟံဂးနကို
ဇဲလီဟံတိက်ဟံမိင် ကောန်ဖန်တကလောန်ရာ စီကူးမြက်စာ ပြဟ်ပြေဟ်သာညာ
ကွေံကွေံတဲ၊ သိုင်တုချင်သိုက်မိုက်ပတေံကေတ်တဲ၊ ညးခါန်ကွက်ကို (ညးဖျေံ
ကိုဒို) နဒဒိုဒကိုပဝင်နန် ဝံစိုန်ပြမာန်အပဲနန်, မူးနန်ရ။ . . .

မဂဒူၣ် ဝံဒိုဒကိုပဝင်နန်တဲ၊ မတ်ဗတံဒိုတဲ ဟံမဲကို လျဟ်ဒကဲရာ စီရေင်တ
ညိညလေဝ်ဟံသာကွဲရ။ ပဲအရာမုံ ကိုသတိ - ဝီရိယ ပမတုအ်ကေံစိုတ်
ကောန်တံၣ် “ ဟိုတ်နုၤအသဝ်ဂုဏ်တေင်ၣ်ရ ” ညးကိုလဝ်ယု “ စံဒိုန်သာ်ရေဝ် ”
ကုမဂဒူရ။ သိုင်သုခေါဒယာ် သိုက်ဆာန်ကုစံဒိုန်သာ်ရေဝ် သွဟ်ညင်ရကောန်
ကိုရ။ စံဒိုန်သာ်ရေဝ်-ဒင်ကာခေဝ်ရေဝ်ဂုဏ်နာဲ - မဖျံသာ်ဝံ၊ ဟံတိက်ဟံမိင်
ဟံမဲကိုပုလျဟ်ဒကဲမဲသာ် မတ်ဗတံဒိုမတ်တဲ ဒင်ဏာဗွဲမပြေင်ရ။ တုညးၣ်
သိုက်မိုက်ကုစံဒိုန်သာ်ရေဝ်ရ။

(ပွမကွဲဘာသာ - ဘာသာပြန်ဆိုခြင်း)

စက္ကရတ်	=	စကြာရတနာ၊
ဇုက်ဗွင်	=	ကန်သင်းရိုး၊
ကင်ဥရိုန်	=	နှင်းဥရိုင်း (မဂဒူညီမ)
စွဲစိုန်	=	လက်ဆောင်ပဏ္ဏာ၊
ကလောန်မှိုက်	=	ကုန်သည်အလုပ်၊
အရိုက်တိုန်	=	အာရုဏ်တက်၊
နိသဲ	=	မှို၍၊
တဲ	=	နေ(နေ့)
ဒေါ်တဲ	=	နေ့ခင်း (နေ့လယ်)
ဗျာန်ကျိပ်	=	ဦးညွတ်၊
ဍုန်ဒကေပ်	=	အရည်အသွေး၊
အသပ်ဍုန်ကလောန်	=	လုပ်ရည်ကိုင်ရည်၊
ကြောင်တောမ်ပိုင်	=	စဖိုသည်၊
စိုန်ပြမာန်	=	ကြီးကြပ်၊
အသပ်ဂုဏ်	=	အရည်အချင်း၊

ခန့်လှတ်။

- ၁။ သက္ကရာဇ်မဂဒူက္ခိဒ္ဒိမှိုက်ကို၊ သိုဝိတုတဲကိုချူထွေးကိုညိ။
- ၂။ ဒိုက်အလိမ္မာဂှ် သိုင်အလင်စေသုကိုစချင်လိုရော။
- ၃။ ကောန်မွဲမိကောဒေမဂဒူတဲဂှ် ရိုက်ထွေးကိုညိ။
- ၄။ မဂဒူဂိုဝတးပန်စုတ် လှူကုတ်ဒိုလိုရော။
- ၅။ မဂဒူရင်အာဒိုက်ပလိုတ်မွး ဝံညာတ်နိမိတ်ပွဲမတ်သတ်လိုရော။
- ၆။ အာစာဒိုက်နိမိတ်ဂှ် ယုညးသတ်လိုရော။

- ၇။ ပူဇော်သြန်ဂလိုင်လိုတု အ္စာဗွန်နိမိတ်ကေတ်ထေက်ကြိုက်ရော။
- ၈။ မဂဒူတိုခါဂ် မူစိသတ်တုံခါတံကျတ်ပါ်တိုန်ရော။
- ၉။ က္ဘာနုဂ္ဂိုအ်ဒ်ဒ်မဂဒူဏီဂ် မူဘဝ, ယုသတ်လိုရော။
- ၁၀။ မဂဒူဂ် ဘဝတဲကျင်တေံ ဝံဂဗကျပ်တြိဂမျိုင်ဂ် ဒွါလိုရော။

(က) ပိုဒ်သွပ်ဝံ့ ချူခန်ဗွဲသံခိပ်ညိ။

မဂဒူဇော်ဂေါင်ကျင် ကာလစိုပ်ကျင်အဝဲဂ် ကေတ်တာလျိုင်ပွဲဒွါမအံက်ဗျာ်တု၊ ဒးရေင်တုင်ကလောန်ဗိုက်ရ၊ မဂဒူချိုက်ကျိပ်တု ကောန်ရဲဂလေင်တိုက် ပိဇော်တံဂ် ဂွေင်ဏာဗိုက်နကိုဂလေင်တု၊ မဒးမှတ်တိုန်အာ ချင်သုခေါဒယ နကိုတရဲတိုက်ရ။ ဗွဲလွေင်လွေင်မအာ ရဲသတ်ဝံ့ကာလစိုပ် ဇရေင်ဇိုင်ဒိုပြာတံင်ဂ် ကောန်ဂလေင်မွဲယဲအာရ၊ ဂလေင်မှိတ်ယဲဂ် ဇကုမဂဒူမဒ်ကျိပ်ညိပ် မဒးယိုက် ဂွေင်ဏာရ။ (၁၁၃-မ)

(က) ဗွဲသံခိပ်။

မဂဒူကာလစိုပ်ကျင်အဝဲဂ် ကေတ်တာလျိုင်ဒွါမအံက်တု ရေင်တုင် ကလောန်ဗိုက်ရ၊ မဂဒူချိုက်ကျိပ်တု ကောန်ရဲပိဇော်ဂွေင်ဏာဗိုက် နကိုဂလေင် တု၊ တိုန်အာချင်သုခေါဒယတုရဲတိုက်ရ။ ဗွဲလွေင်လွေင်စိုပ်အာဇရေင်ဇိုင်ဒို ပြာတံင်ဂ် ကောန်ဂလေင်မွဲယဲအာ ဂလေင်ဂ်မဂဒူမွဲယိုက်ဂွေင်ဏာရ။(၈၂-မ)

(ခ) ဗွဲလုတ်ကေတ်ပိုဒ်လိက်သွပ်ဝံ့တု အတိုင်တင်သွာန်ဂ် ချူသ်ကိုညိ။

မဂဒူဂ် ဝံ့ဒ်ဒ်ဒ်ဝင်နန်တု မတ်ဗတ်ဒ်ဒ်မတ်တတု ဟံ့မွဲကိုလုဟ်ဒ်ကဲရ စီရေင်တညိညလေင် ဟံ့ကိုသတ်ကွဲရ၊ ပွဲအရာမွဲကိုသတ် - ဝီရိယပမတုအ် ကေံစိုတ်ကောန်တံဂ် ဟိုတ်နုအသပ်ဂုဏ်တေင်တံဂ်ရ ညးကိုလပ်ယု “ စံဒိုန် သုခရေင် ” ကုမဂဒူရ။ သွိုင်သုခေါဒယဂ် သျိုက်ဆာန်ကုစံဒိုန်သုခရေင် သုဟ်ညင်ရ

လိက်ဝင်မန်ပွန်ချင်မတ္တမ (မတု)

၉

ကောန်စုံကိုရ၊ စံချိန်ချာ်ရေဝဲလေဝဲ ဒုင်ကာခွေင်ရော်ဂုဏ်နဲ မဖျ်သာ်ဝံ ဟံတိက် ဟံမံင် ဟံမွဲကိုပွမလျဟ်ဒက္ခံသး၊ မတ်ဗတံဒ်မတ်တတဲ ဒုင်ကာမွဲမပြေပြိုင်ရ။ တုညးဂံသိုက်မျိုက်ကုစံချိန်ချာ်ရေဝဲရ။

- (ခ) (၁) ဟိုတ်နုမဂဒုဂံဒ်ဒက်ဝင်နန်တဲ ဗီစီရေင်ကောန်တံဂံခုထွေးကိုညိ။
- (၂) မွဲကိုသတိ-ဝီရိယအသင်ဂုဏ်တေင်တံဂံရညး ကိုလဝ်ယုကုမဂဒု သာ်လိရော။
- (၃) သိုင်သိုက်ဆာန်ကုစံချိန်ချာ်ရေဝဲဂံယုသာ်လိရော။
- (၄) မူဟိုတ်တုညးသိုက်မျိုက်ကုစံချိန်ချာ်ရေဝဲရော။

၉ကရာဇ်မန်ပတန်ချင်မတ္တမ(မတု)ကိုပ်ကွာအိုတ် ဒကုတ်(ဒုတိယ)

ခြာဟံလံဟိုတ်မံင်တံကွေင်ရ၊ ပွန်သိုင်ဂလာဝါ-တံနကိုဗြဟတ်ပွန် ဗွဲမဂိုင်ဂွေင်လုပ်ကွေင်ပလီုပလာ်ကျေင်ချင်မတ်ရးသိုင်သုခေါဒါယရ၊ တုညးဇော်ကျေင် ဗွဲမပြဟ်မွဲ ဝိုဒိုက်တံဂံဒုဒ်ဒ်ညးရ၊ ပွန်ဂိုစိုပ်လဒ်မွဲ ဝိုဒိုက်တံစိုပ်အာသွေမ်တဲ ဒ်ဂဲညးတံရောင် သာ်ဝံလိက်ကိစွဇော်စိုပ်ကျေင်နုသိုင်ဒပ် မင်ပယိုမံင်ဖျဲးရ။

ဟိုတ်ဒ်သာ်ရ - သိုင်သုခေါဒါယလေဝဲ နကိုစိုင်ခဲ ပွန်တိုက်ပွန်ဂုင် သိုဗိုလဗးကောံအိုတ်တဲ ယိုက်ပွန်ဇော်အာရ။ ပဟိုတ်ဖျေံစိုတ်ပတေံမဂဒုဂံရ နဒ်ဒ်ဒက်ဝင်နန် သွက်ဂံမံင်မွဲ အပွဲနန်၊ မူးနန် စွဲလပ်သဇိုင်တာလျိုင်နဒ်ဒ် ဒိုလ်ပွန်ရ။ မဂဒုဂံ အတိုင်အသံတုညး ကိစွကောင်ကပွဲအပွဲနန်ကို၊ မူးနန်ကို၊ ပွတ်မွဲချဲချောတ် ညံင်ဟံသာ်ကွဲအာစွဲသတိ ဝီရိယဗွဲမဇော်တဲ စီရေင်ကောပ် ကာရ။

စသိုန်သာရေဝ် ဝံလဝ်အခေါင်အစိုအာဏာ ချိုက်ကပေင်င် နူကိစ္စကရာ်ဒ် တဲဂံကောပ်ကာလဝ်သေံဂ် ဝံလုပ်တိတ်အပွဲနန်ဂိုင်ဂိုင်ကိုဝါတဲ ဖြဟာန်ဆာန် သိုက်ချက်ကေပ်ဒေံအာ ကောံမေဏင်သောဲသာ ကောန်ဝုတ်တုညးသုခေါ ဒါယရ။ ပရိုင်ဂ်ပြာကတ်တီပြးအာ ညးညးအဲအဲရ။ ကာလဂ် စသိုလောင်ဇာမဒ် မိဿဟာဲစသိုန်သာရေဝ်ဂ် နွံပိုက်ဒတဲဖိုကုမဂဒုတဲ ဟိုက်ကာသတိရ။ ပရိုင်ချက် ကေပ်ဖြဟာန်သိုက်ဆာန်ဒိုင်ကောန်ဝုတ်တုညးရဲသတ်ဝံ ဒးကာလမဲ့တဲ တုညး မိင်ဒးမွဲး ဝေံဝံဂိုင်တလမျိုဟံ့သေင်ရ။ ဝီမိင်အာလွဟ်မိင်အာဟံ့ထေက်။ တဲရ သိုက်ကရာ်မတီအာ ဒ်လေင်ဇော်ရသံ့။

ဝံမိင်ကေတ်ဂလာန်ဂ်မွဲး မဂဒုဖေက်တ်ကျင်ရာဇာဒဏ်ရ။ လံတ်ကျင်မွဲး သွက်အဲဝါတိတ်ကျင်ရောင်သတ်ဝံ ဗစာရဏာတ်ရ။ ဝဲကြံဂ် ဝံဆိုင်ဗကုမေဏင် သောဲသာ ကောန်ဝုတ်တုညးတဲ။ ဟိုပါန်ဝန်စဝ်သေ့အဲသုန်တဲရ။ ကာလဂ် ညးခါ ဒ်မဲ့ကသပ်ချပ်တေင်ဗင်သွက်ဝံဂိုင်ဒ်ရ။ ကောန်ဝုတ်တုညးလေဝ်တုပ်စိုတ်တဲ ဖိုက်အဲလ္လှစိုင်ဗြဲတဲ နကိုတရဲတိုက် ညံင်ဝံဗးဂ် ဂြိပ်ဒညိဂးသတ်ဂ်တဲ မဂဒုလေဝ် ကြက်ဒြပ်ရတ်ထပ်ညွန် မကေတ်ထေက်ကြိုက်တံဂ် ဖိုက်လ္လှစိုင်တဲ ကော်ဏာ ညးဝံင်ပတေံပိဇော်ကောံသေံ ကံ့ပြင်တံဂ်တဲ။ ကောန်ဝုတ်တုညးကရာ်မေဏင် သောဲသာဂ် ပတိုန်ကိုချိုက်လ္လှစိုင်စမံင်တဲ ဂြိပ်ဒတိတ်အာနုချင်သုခေါဒယရ။ ဒတိတ်မိင်ဆဒမြိုဟ်ဝးကွာတဲ နုဂ်အာစိုပ်ချင်ဝါန်ရ။

ပရူပရာဒဒ် မဂဒုကွတ်ဏာမေဏင်သောဲသာ ကောန်ဝုတ်တုညးဂ် နုသိုင် ဇော်မမင်ချင်တံ နွံလိက်ပတ်စိုပ်တုညးသုခေါဒယ သိုင်ဗြဲရံင်မိင်တဲ က္လိဒ်ဒေါသ ဝဲမလောန်ရ။ နွံအသံကိုဗက်ရပ်မဂဒုညံင်ဝံရ။ စိုန်ဂ် အာဗက်ရပ်မဂဒုဟံ့ဝံရ။ မဂဒုစိုပ်အာမွဲးချင်သေံတဲရ။ မဂဒုကောံတီဝါရဂမိုင်ယရေက် ယရေက် ယပေက် ယပေက်ဂြိပ်ကျင်တဲ ကလိင်အာဝံင်တဲ စိုပ်အာသေုဟ်မုဟ်မျဟ်ရ။ (ဗဒိုဟ်

မုတ်သွါဟောင်မအာစိပ်) ဇူတ်ပွဲဌာန်ဂှ်စါတဲတဲ စစိပ်အာချင်ဝါန်ဌာန်ဒေသမိမ
ဇကုရ။ ကောန်ဂလေင်တြိပိဇော်ဂှ်လေဝ် စဒ်ကောန်ရဲကောန်သွံင်ဇကုပုန်ရ။

ခြာဟုံလံမဂဒုဂှ် ပတန်ချင်ပွဲချင်ဝါန်တဲ တန်တဒိုင်န ဒဒ်သိုင်မွဲတုကိုရ၊
တကံဝါန်ဂှ် ဟိုတ်ပွန်လဝ်နဒဒ်ပွဲချင်မွဲဂှ်ရ ညးကော်ခဲစချင်ဝါန်အိုတ်ရ။ မဂဒုမံင်စော်
အာဒွါတန်ကြန်တေဝ်ကြေပ်အာပွဲချင်ဝါန်ဂှ် သွက်ကြိဉ်ကုဒိဗလဂံဇော် စင်ခြင်
ချပ်ဗစာကုညးမွဲကိုပညာတံရ။ အဲဒ်ဒက်မိတ်ကော်သိုင် (အလိမ္မာမင်) အလိမ္မာ
မေန-ဇော်ကိုကြိဉ်ဒယံတ် နကိုပြုယာယ်တဲ သီကေတ်ချင်မတ္တမ(မတု)ရောင်
သာဝံ မဂဒုချပ်ရ။ ကြနုဂှ် နကိုစွာစိုန်လျိုင်ထပ်ကော်ဂိုက်ခိုတ်တံဂှ်ဆက်ကွဲဏာ
ဇရောင် အလိမ္မာမေနရ။ ဒေဗြအဲဏင်ဥရိန်လေဝ်ခြာဟုံလံဆက်ကွဲဏာရောင်သာဝံ
ပကန်လဝ်ရ။ (ယုက္ခာမေဏင်ဥရိန်)

သိုင်အလိမ္မာမေနလေဝ် မိပ်စိုတ်တဲ၊ ကိုပလံင်နင်စွာစိုန်ပုန်ရ။ မသက္ကု
သွေဟ်ပွာညးမွဲကော်ညးမွဲ ဆက်ဆောတ်ကော်ရောင်ညွဲ ဝဲမဖြင်ဂွုကော့ရ။
ကလုတ်မအာကို မကျင်ကိုဟုံဝံညွတ်ရ။ ဟိုတ်ဂှ်ရ-ပွဲချင်ဝါန်ကို မတ္တမ(မတု)
တံဂှ်ပုတ်ဖဟုံပိုတ်ရ၊ ချင်ခါသွဟ်ညံင်ရဲချင်မွဲကို လဝ်စိုတ်တဲ ပွဲချင်သာယေျန်တ
ရ။ မွဲချင်ကိုမွဲချင်ခံက်ဂံင်ထဝ်ဂံင်ညွန်တဲ ဝိဟ်ညွှတ်တဲရ၊ မဂဒုဂှ် ဆက်ကွဲဒေဗြ
“ဏင်ဥရိန်” ရောင်ဂးတဲ သိုင်အလိမ္မာမေန ဇစိုတ်သိုက်ဝံညာတ် “ဏင်ဥရိန်”
တဲစီရောင်ဂှ်ကွဲဗုတ်ခါစော်ပြင်တဲ တိတ်မိုက်ဂြာတ်နိုက်ရ။ ဒုန်စးတိုန်တုင်စိုက်စိပ်
ပရင်(ပြင်)ချင်ဝါန်ရ။

ဝံမိင်ကေတ်ပရိုင်ဂှ်တဲမွဲ မဂဒုဂှ်ဒေဗြညး “ဏင်ဥရိန်” သိုမိမိန်မွဲဂမာ
ခိုက်ညွဲတို့ဝါရဗွဲမဂိုင် ပလးဖျေန် ကိုဝေင်တဲသုတ်ပွဲဂှ်ပတီရ၊ သိုင်အလိမ္မာမေန
လေဝ်နုဂှ်ညာတ် “ဏင်ဥရိန်” ဗက် သိုက်မိုက်မက်ဂှ်တဲပွဲမလောန်ရ။
သိုင်အလိမ္မာမေနဂှ် ကလေင်စစိပ်ကျင်ချင်မတ္တမ(မတု)မွဲ ဟိုတ်ထေန်စပ်ဒိုင်
“ဏင်ဥရိန်” တဲကလေင်ပလံင်ဏာစွာစိုန်ဇရောင်မဂဒု ဝဲမဂိုင်ပုန်ရ။ ဒေဗြသဟာ

“ဏင်ဥရိန်” ဂှ်ဆက်ကွာဲကုအဲဟိုဏ်းဂှ် ဝေက်ကွာဲပွဲတဲလီုရော-သင်္ဂဝံသွာန်တဲရ။ မဂဒူလေဝ် သွက်ကသပ်ဇကုဂံအံင်ဒူးမာန်ဂှ် မိညးတေံကောံဒေံဗြ “ဏင်ဥရိန်” ဂှ်သွးပလံင်ဏာဇရေင်သိုင်အလိမ္မာမေန် ရ။

ကြံဝံ သွံမ္တိပြင်ဗတီတံင်လောဲဂှ်တဲ (သွာဲကြန်လဝ် လှေ့ဒယေံတိုင်တိုက် စဖျန်အံင်ဒူး မိပ်ပံင်ဗြပ်ဗြပ်ရ။ ကာလဂှ် သွိုင် အလိမ္မာမေန်ဂှ် ကော်ဗိုက်ဂမိုင်တဲဂး ရ။ မဂဒူဂှ် ညးမသက္ကုသစ္စရ။ အဟိန်(အပေ ၇)ခစဇရေင် သိုင်သုခေါဒယ ခေံဂှ် နဒဒိဒကိုပ်ဝင်နန် ကိုလဝ်အပိုင်ပေင်ဂှ် ဟံ့ ထံက်ရိုင်ကိုဏ်သိုင်မွဲသာ်၊ ပိုန်ဗြပ် မွဲဟာန်ကောံသို “မေဏင်သောဲသာ” ကောန် ဝုတ်ညးဂှ် ကွတ်နင်တဲ ဂြိပ်ကျင်ရ။ လျှဟ်လေဝ် ခေံကိုဒေံဗြခေံကုအဲဟိုဏ်း နကိုဇေံတနာလ္လူတပ်တးဟံ့သေင်၊ ဗွဲကြံ အခေါင်သာကျင်မွဲ ခေံဂစိုတ်ကုအဲပွဲစတ်စကန်ရောင်ဒေံဗြခေံလေဝ်အဲကေတ် ညံင်ဝံ၊ ခေံဂှ်လေဝ်အဲကိုဂစိုတ်ရောင်။

ပွဲဗ္ဗဒိသဘင်မ္တိစဖျန်အံင်ဒူးဂှ် ဂှ်ကျင်မွဲ (ရပ်လဝ်စုန်မွဲညါ၊ ကာလသုင်စ ဗ္ဗုလှေ့ကွာဲဒိုင်အိုတ်ဂှ် ညံင်သောံမဂဒူဂှ် ရပ်ကေင်ဂညိဂးတဲ ကိုခံသိုင်လဝ်ကုာ်မ္တိ နော်မွဲပံင်ဗြတံင်လောဲရ။ ပွဲကုာ်မ္တိဂှ်ကိုစုတ်လဝ်သိုသုဗ္ဗာန်မွဲဟာန်ကောံတရိဟ် စိုလဝ်မိုက်တဲ ကိုလးလဝ်ဖုန်သို ဝိုဝုန်ဏင်ဇီသရီရ။ တံင်(ဇာပ်ပ) ဒယိုင်ကုာ်ထး မ္တိခေံနပဂိုတိုင်သုဗ္ဗန်မြမောပ်ရ။ ကျိုင်ဇောပ်ကို တိုလဝ်သိုတုံကွဲတုံပြာတ်ဂိုဏ်တံ ပြုပြေင်စီဇန်လဝ်ဗွဲမကျော်ဂေါပ်ရောင်ဆာဲရ။

သိုင်အလိမ္မာမင်ဂှ် တုဟ်နသောံဂစိုတ်ကောံမဂဒူ ပွဲဗ္ဗသဘင်မ္တိဂှ် ပရိုင်ချက် လဝ်ကသပ်ပျက်ဂှ် မိ-မဂဒူသိုဏင်ဥရိန် ညးစါဝံမိင်တဲ လထွဲကိုဇရေင်မဂဒူရ။ မဂဒူလေဝ် ဝံမိင်ပရိုင် ပျက်နုကိုမိကောံဒေံဗြအိုသိုတဲမွဲ ကော်ကောန်ရဲတဲသွာ ဂမိုင်ကိုပသစာတဲ ဇောန်ပိုင်ရ။ အဲကိုသိုင်အလိမ္မာမင် သွာဲကြန်လဝ် ပွဲသဘင် မ္တိဂှ် မူးတံဆအယံမာတ်သုင်စဟေင်သွအိုတ်ညါ၊ ခွဲလဝ်အရက်တဲ ညံင်ခေံ ဟံ့တီပြောဟ်ထောံအိုတ်ညါ၊ မူးတံပပုညံင်ဗ္ဗုအိုတ်ညါ၊ ဗိုက်ခေံတံယပ်ရ ဗ္ဗုတ်

အိုတ်မှူး “မဇ” အဲဂး၊ ကာလဂ်မှူးတံသိုဖအိုတ်ဒေါထောံလွသုင်စရ။ “မုင်ဇုင်” အဲဟို။ ဟာပ်စပုင်သွရ။ “မပ်ဇပ်” ယံအဲဟိုဂး၊ မှူးတံရပ်ရန် ဗ်ထပက်ညင်ဂုံညိ သာံစွံ ဂးလပ်တင်စွတ် အရေပ်ပိပါင်ရ။ (ဂလာန်ပိပါင်ရ)

ပွဲတဲသွသဘင်မှိုက် ပြင်စွံလပ်နုင်အရက်ရေင်ညီဒိုင်ရ။ မဂဒူဂ်တန်ဒ်စိုပ် အခိုင်ဒ်ဒိုင်ဇကရာဇ် - တုနဲကောံရဲခိုက်ညွံညိသာဒ်ပွဲစိုတ်အိုတ်ရ။ မဂဒူကောံ ကောန်ရဲတဲသွာသိုင်ဂမိုင် စိုပ်ကျင်ကွာထးဇော်အိုတ်မဂး စွီမင်ဒိုင်သိုင်အလိမ္မာ မေနမကောံကျင်ရ။ သိုင်အလိမ္မာမေန ရပ်ဂစိုတ်မဂဒူအခိုင်စီဇန်လင်ဂ်ဒ်အခိုင် ဗတံဒမ္မရ။ အခိုင်မဂဒူရပ်ဂစိုတ်သိုင်အလိမ္မာမေနဂ် ဒ်ပယံတဲဆိုတ်ပိုတ် အခိုင် ညာံဒီတိုန်ဘာ်ဩင်ရ။

မဂဒူဂ် စိုပ်ကျင်ကွာထးဂ်ဒ်တဲ ဒးအခိုင်မှူး သိုင်အလိမ္မာမေနဂ် နကို အယောင်အလာဇကရာဇ် ကျိုင်ကျပ်ညီဣတ်စွဲမဒးရးတဲ မွဲဟာန်ကောံသရဲ တခက်ဂမိုင် ချိုက်ဂုံစိင်တဲတိတ်ကျင်နမတ္တမ(မတူ)ရ။ စိုပ်ကျင်ပရင်(ပြင်)ဗတီ တင်လောဲဂ်မှူး စွဲနမိုင်လုပ်အာအပွဲကွာထး ဒ်မဂဒူနွံတဲ ဂဇ်တဲမွဲစွံရ။ ဟို အရေပ်စွဲမချိုက်ဆာန် ချက်ကေပ်စသုင်တဲအိုတ်ရ။ ညးမွဲတုကောံညးမွဲတု ကိုဂုံအံင်ဇုညိ-ပတ္တနာ ရာဒနာပသစွအဓိဋ္ဌာန်အိုတ်ရ။ နကိုပွဲဩမြဇောင် ညးကိုအဲ-အဲကိုညးကောံရေင်ညွံအိုတ်ရ။ ပွဲလှိုတံဂ်စရ-ပက်လှိုတံဂ် ဝက်ပွဲ ကတောင်အိုတ်ရ။

ပွဲသဘင်စသုင်ဖျန်ဂစိုတ်မအံင်ဇုဝံ တုနဲကောံခိုက်ဂမိုင် တွန်တွောဲ စသုင်မိပ်မိပ်ဗြိပ်ဗြိပ်အိုတ်ရ။ တိုင်တိုက်လှေံဒယေံအိုတ်ရ။ ကောန်ရဲ ခိုက်ညွံမဂဒူ ဂမိုင်ဂ် အတိုင်တုနဲ ဖောန်ပိုင်လပ်ခွဲလပ်အရက်တဲ ညင်မှိုတ်ဟံဂုံညိညာတ် ဆဟ် ပြောဟ်ထောံအိုတ်ရ။ သုင်တညိညိညညတဲ သွတ်ပုညင်ဗျဂိုင်ရ။ ခိုက်သရဲ သိုင်အလိမ္မာမေနဂ် စပ်ဖျင်ကိုအရက်အိုတ်ရ။ တံင်တဲရေင်ညွံတဲလှေံဒယေံ

အိုတ်ရ၊ ပွဲအရာမပသသင်နိုၣ်စဖျုန်မအံင်ဇးဂှ် အခိုင်ဂှ်အိုတ်အာသိုက်သိုက် အခိုင်အိုတ်အာဟံတီရ၊ (အခန်အိုတ်အာဟံတီကေတ်ရ)

ပွဲတုစေင်လောန် အခိုင်ဖါသပ်တု ညှိဒီတိုန်ကျင်တု ဝံ့ဗုတ်ဘ်တြင်မွဲ ဒိုက်ညံသိုင်အလိမ္မာမေနဂမိုင် ဗျုတ်အိုတ်ဇိုင်တဲရ၊ ပွဲအကြာတြင်ကို ပရင်(ပြင်) ဗတီဒါကွာထးနွံဂှ် ညှိဒီတိုန် ကျင်ပေင်တိုဟ်ဇောဝ်(ဇောဝ်)ကြင်ရ၊ လမျိုဟ်ညှိ ဂှ်လေဝ် ဗုတ်စးစိင်ဗျုတ်ဒ်ရ၊ တုလေဝ်ဆိုက်ပျိုတ်ရဒ်တု ဒးအခိုင်မွဲ “ မဇ ” ရသတ်ဝံ့ မဂဒူဂး၊ ကောန်သိုင်မဂဒူဂမိုင်လေဝ်ဒေါဇု ဟံသိုင်စဖျုန်ရ၊ မဂဒူဂးပုန် “ မုင်ဇိုင် ” ဝးတု စပိုင်အိုတ်ရ။ ကာလမဂဒူဟိုတိုန် “ မပ်ဇပ် ” ဂှ်ခေါတ်စုန်တု ကြိုဟ်ဆတ် အိုတ်ရ၊ နကိုတုတဲသရဲသိုင်မဂဒူထပ်စော်ဂှ် ဒိုက်သရဲတခက်သိုင်အလိမ္မာမင် မဗျုတ်ဒိုင်တံဂှ် ချိုတ်အာအိုတ်ရ။

သိုင်အလိမ္မာမေနဂှ်တုန် - ထလာ်တိုန်ချိုက်စိင်ဗြဲမွဲတု ဒဲအာညိုင်ဇကုဝံ့ဇး ရ၊ ဂြိပ်စော်နုလ္လာဇောဝ်ဗတီဂှ်တု ကာလကောံအာဇောဝ်ကြင်ဂှ် ညှိကလိပ်ဗိုင်စိင် တုဒ်ဂြိပ်အာဝဲမပြဟ်ဟံဂှ်ရ၊သရဲသိုင်မဂဒူတံ ဆင်ဗက်ရပ်ဝံ့သိုင်အလိမ္မာ မေနတု ဂစိုတ်ကောံပွဲဒါဂှ်ရ။ ဟိုတ်မတိုပ်လဝ်ဇု သိုင်အလိမ္မာမေန ပွဲဗုတ်စိ ဝီအလိမ္မာမင်၊ ကြိမြိပတ်အာတု ဝီတိုင်လေဝဲညးမွဲရောင်။

(သဗ္ဗညုလောန်စအာန်ဗွန်(၁၈၂၅)သွာံတု-

ပွဲသက္ကရာဇ်(၆၄၃)သွာံဂှ် မဂဒူဂှ် အံင်ဇးမာန်အာသိုင်အလိမ္မာမေနတု ကလိဝံ့ချင်မတ္တမ(မတု)ရ၊ ပွဲလဒေါဝ်ဗိုချင်မတ္တမ(မတု)ဂှ် သိုင်ခံလပ်တာန်ဆင် ဇော်မွဲရ၊ ဂဗဆိုသွာံဂတးလညာတ်ခရိုတ်ကံကျာ ချပ်စန်စာသီကီကောံတုပညာ ခမိ၊ ဗမူး-သပ်ဟောရာ-အာမလေဝ်ဗိုတ်ပိဗေဒင်တံဂှ်ရ၊ ဒ်မွဲစိုတ် ညီသာအိုတ် သျှောတ် လုတ်ချုန်လိက်ပြကိုဟ်ဓမ္မသာတ်မွဲကုပ်ရ၊ လိက်ပြကိုဟ်ဓမ္မသာတ်ဝံ့ ကိုဝံ့စေန်ဆက်စက်တန်ကြန်အာဒိုတို့ကပ်ညိ မြသတ်ဝံ့မဂဒူပတ္တနာ ရာဒနာရ။

ဓမ္မသတ်မဂဒူ နုဉ္ဇးမကော်ခစဂ်တဲ ဗွဲကြဲမြိပတ်အာတဲ ယှုဓမ္မသတ်
သ္မိဝါရေဝ်ရောဝ်မွဲယှုရောဝ်။

(ပွမကွဲဘာသာ - ဘာသာပြန်ဆိုခြင်း)

မဂ္ဂဲ	=	သံပန်း
ပှန်ရီ	=	စစ်ကူ
ဒကိုပ်ဝင်နန်	=	နန်းဝင်းမျှဲ
သဲကွဲ	=	လစ်ဟင်း
တေင်ဗင်	=	တိုင်ပင်(အရေဝ်မန်ရ)
ညးဂွံင်	=	သူရဲ
မ္ဍိုက်တ်ဒိုက်	=	ကွန်ပစ်မင်္ဂလာ
သိုင်အလိမ္မာမေန်	=	အလိမ္မာမင်း
ပျက်	=	လျှိုဝှက်
တွန်တွဲ	=	ရောနော
ဒေါင်ဗို	=	အလယ်ဗဟို

ခန်လုတ်။

- ၁။ ပှန်လိုလုပ်ကျင်ပလိုပလာ် တျင်ချင်မုဟ်ရဲဂှ်ရော။
- ၂။ မူဟိုတ်ညးကိုလဝ်တာလျိုင်ကိုမဂဒူ နဒဒိဒကိုပ်ဝင်နန်ရော။
- ၃။ မဂဒူဒဒေံချက်ကော်အာ.ကိုညးဂှ်ရော။
- ၄။ ယောမဂဒူဂြိပ်ဒအာဂှ် ကော်ဏာညးဂှ်ရော။
- ၅။ သိုင်သုခေါဒယ ယှုသတ်လိုရော။
- ၆။ တကံဝါနံဂှ် မူဟိုတ်ညးကော်စချင်ဝါနံရော။
- ၇။ တင်စုတ်သမ္ဘိအရေဝ်ပိပါင်ဂှ် ချူထွဲကိုညး။ (ဂလာန်ပဟေဠိ)
- ၈။ ကာလမဂဒူဟိုမပ်ဇပ်ဂှ် ကောန်ရဲသွံင်မဂဒူသွသတ်လိုရော။

(က) ပိုဒ်လဝ်ဗွဲသွဝ်ဝံ့ ချူဒုန်ကိုဗွဲသံခိပ်ညိ။

သိုင်အလိမ္မာ်ဂှ် တုတ်နသောံဂစိုတ်ကောံမဂဒု ပွဲဗတံသဘင်ပမ္ဍိုင် ပရိုင်ချပ် လဝ်ကသပ်ပျက်ဂှ် မိ-မဂဒုသိုဏ်ဥရိန်ညးခါဝံ့မိင်တု၊ လထွေးကိုဇရေင်မဂဒုရ။ မဂဒုလေဝ်ဝံ့မိင်ပရိုင်ပျက်နူကိုမိ ကောံဒေံပြအိုသိုတုမွဲး ကောန်ရဲသွံင်တဲသွာ ဂမိုင်တု ကိုပသစွ(ယိုသစာ)တု ဇောန်ထွေးဟိုပိုင်လဝ်ရ။ အဲကိုသိုင်အလိမ္မာ်မေန် သွောဲကြန်လဝ် ပွဲသသင်မ္ဍိုင် မူးတံဆအယံမာတ်သုင်စဟေင် သွအိုတ်ညိ (ပပုအေသုင်)ခွဲလဝ်အရက်တု ညံင်ဇေံတံဟံတီ ပြောဟ်ထောံအိုတ်ညိ၊ မူးတံ သွပုညံင်ဗျူအိုတ်ညိ၊ ဒိုက်ဇေံတံ ယဝ်ရဗျူတ်အိုတ်မွဲး မဇ-အဲဂး၊ ကာလဂှ်မူးတံ သိုဖအိုတ်ဒေါထောံလွသုင်ရ။ မုင်ဇုင်-အဲဟို၊ ဟာပ်စပုင်သွရ။ မပ်ဇပ် - ယံ အဲဟိုဂး-မူးတံရပ်ဇုန်(ဇုန်ဇိုန်၊ ဇုန်ဆတ်ဝိုင်) ဗာ်ထွက်ညံင်ဝံ့ညိ သာ်ဝံ့ဂးလဝ် တင်စွတ်အရေဝ်ပိပါင်ရ။ (၁၉၈-မ)

(က) ဗွဲသံခိပ်။

သိုင်အလိမ္မာ်မေန် ဂစိုတ်ကောံမဂဒုပွဲဗတံသသင်မ္ဍိုင် - ပရိုင်ပျက်ဂှ် မိ-မဂဒု သိုဏ်ဥရိန်ဝံ့မိင်တု လထွေးကိုမဂဒုရ။ မဂဒုဝံ့မိင်ပရိုင်ပျက်အိုသိုတုမွဲး ကောံကောန်ရဲသွံင်တံကို ပသစွတု ဇောန်ပိုင်လဝ်ရ။ အဲကိုသိုင်အလိမ္မာ်မေန် သွောဲကြန်လဝ်ပွဲသဘင်မ္ဍိုင် မူးတံဆသုင်စဟေင်သွအိုတ်ညိ၊ ခွဲလဝ်အရက်တု ညံင်ဇေံတံဟံတီပြောဟ်ထောံအိုတ်ညိ၊ ပပုညံင်ဗျူအိုတ်ညိ၊ ဒိုက်ဇေံတံ ဗျူအိုတ် မူး “ မဇ ” အဲဂး မူးတံဒေါထောံလွသုင်စရ။ “ မုင်ဇုင် ” အဲဟို စပုင်ရ။ “ မပ်ဇပ် ” ယဝ်အဲဟို မူးတံရပ်ဇုန်ဗာ်ထွက်ညိ-ဂးလဝ်တင်စွတ် အရေဝ်ပိပါင်ရ။ (ပဟေဠိ) (၁၅၄-မ)

(ခ) ဗိုလုတ်ကေတ်ပိုဒ်လိက်ဗွဲသွဝ်ဝံ့တု အတိုင်တင်သွာန်ဂှ် ချူသိုကိုညိ။ ဝံ့မိင်ကေတ်အရေဝ်ဂှ်မွဲး မဂဒုဂှ်ဖေက်ကျင်ရာဇာဒဏ်ရ။ လံတ်ကျင်မွဲး

သွက်အဲဝါတ်ဂါတ်ဂိုင်ကျင်ရောင် သာဝံ့ဗစာရဏာတ်ရ၊ ဗွဲကြိတ် ဝံ့ဆိုင်ဂဗကို မေဏင်သေဘဲသာ-ကောန်ဂုတ်တုညးတဲ ဟိုပါန်ဝန်စဝ် သေအိသုန်တ်ရ။ ကာလ ညးခါ ဒွဲမွဲကသပ် ချပ်တေင်ဗင်သွက်ဝံ့ဂြိပ်ဒဲရ။ ကောန်ဂုတ်တုညးလေဝ်တုပ်စိုတ် တဲ ဖျိုက်အဲလ္လှူစိင်ဗြဲတဲ နကိုတရဲတိုက်ညင်ဝံ့ဗးဂ် ဂြိပ်တ်ညိဂးတဲ မဂဒူလေဝ် ကြက်ဒြပ်ရတ်ထပ်ဩန် မကေတ်ဏာထေက်ကြိုက်တံဂ် ဖျိုက်လ္လှူစိင်တဲကော် ဏာမေဏင်သေဘဲသာဂ် ပတိုန်ကိုချိုက်လ္လှူစိင်စမိုင်တဲ ဂြိပ်ဒဲအာနု ချင်သုခေါ ဒါယရ၊ ဒဲမင်ဆဒမြိုပါဝးကွာတဲ နဂြိုအာစိပ်ချင်ဝါန်ရ။

- (ခ) ၁။ မဂဒူဖေက်တ်ရာဇာဒက်တဲ ဗစာရဏာသာလို့ရော။
- ၂။ မဂဒူကေတ်ဏာကြက်ဒြပ်ဂလိုင်လို့ရော။
- ၃။ မဂဒူကာလဂြိပ်ဒဲဂ် ကော်ဏာမှိတ်ဂလိုင်လို့ရော။
- ၄။ မေဏင်သေဘဲသာဂ် ဒွဲကောန်ညးဂ်ရော။
- ၅။ ဂြိပ်ဒဲအာနုချင်သုခေါဒါယတဲ နဂြိုအာစိပ်ချင်လို့ရော။

ဇကရာဇ်မန်ပတန်ချင်မတ္တမ(မတု)ကိုပ်ကွာအိုတ် ဒကုတ်(တတိယ)

မဂဒူဂ် သွက်ဝံ့ပတန်ချင်မတ္တမ(မတု)တို့ စီရေင်တ်ရ၊ ချပ်တေင်ဗင်ကော် အမာတ်သေနာပတိ ဒကိုပ်ပုာန်ဂမိုင် ဒမီ-ဗမူး၊ သဝ်-ဟောရာဂမိုင်ရ။ ပဲဒွဲပတန်ချင်ပညီတိ သွးဖူးတးအုပ်ရပ်ခြိုဂြိပ်ဂ် ကလိဝံ့ကွဲမွဲရ၊ ကော်အာစာ ဓဂေါ (ခဂ်) မှာသိုတ် - အာစာဝါရော - အာစာဘာဝေါင်တံတဲ ကိုဗ်နိမိတ်ဂ်ရ၊ တုပညာပိတုတ်စင်ခြင်စန်စာတဲ ဗ်ထွေးဏာဂ် “ ကုမူးဝံ့ ” အကွရ်ကဂ်ဒွဲနံစန်၊ ကဂ်ကွက်လဝ်-လ-၊ လဂ်ဒွဲနံရာဟု နံစန်ကော်နံရာဟု ကော်ဒွဲမွဲတဲ ဒွဲကွရ၊

ရန်ကိုရာဟုမပြတ်ဖက်၌ စန်ဒ်သာမယျ-ရာဟုဒ်ပါပ-ပါပကျင်ပြက်သာမယျ
ဟိုတ်၌ရ ချင်တုတိဇေမော်ပွန်လျဟ်ဝံ နွံဝါတ်ဂါတ်ညိ။ (နွံဝါတ်ညိရ)။

မဲ့သံပုန် ကုမ္မးဝံ ဒ်သိုင်သတ္တံတု ချင်ဝံနွံကုဒိဗလကင်သန်ရမရာဇ။ ကြ
မဲ့လန်(ကြမဲ့ဝါပုန်) ကလေင်ဝံကုန်ဇေတ်မဲ့ပုန်ရ ကုန်မ္မး၌ နာံစန် ကိုနာံရာဟုပုန်ရ
ပဲ့အပွဲ၌ နာံသိုသဝ် ဒ်ဂစိုတ် ကျင်ကောံသိုပိ၊ နာံကုန်မ္မး၌ ဒ်သတ်ဇေတ်ကို၊
ဒ်သတ်ဟုံမဲ့ကိုဂျိ - ပအခိုင်ကိုဂလာန်ဝံတု၊ ချင်တုတိဇေတ်ဝံ ဒ်သေဟ်ကွင်ဇေတ်
သမေဟ်သေဋ္ဌိုင်တသံင်သုဂျိုင်သန်ရောင်-ဗွတ်နိမိတ်သံဝံအိုတ်ရ။

ကြပုန် ကလိဝံမြ်မလဒပ်လဝ်ခါပုန်ရ မ-၌နာံဗြေတိ၊ ရ-၌နာံရာဟုနာံစန်
၌ဒ်ဂစိုတ်သိုနာံပိကောံဒ်မဲ့တု၊ မြ်ညးမကော်ရ၊ ပဲ့မူလဗြေတိနာံရာဟုမ္မး၌
ရာဟုဒ်နာံစင်ကို၊ ဂတဝံချင်တု ကလိဝံစိင်-ပအခိုင်ကိုမြ်မလဒပ်ခွာသတ်ခွာ
မြ်၌ဗုတ်၌ရ ကလိဝံစိင်ဗြာင်မဲ့မြ်ကရောင်၊ ကာလမဝံစိင် ဗြာင်၌ ရန်ကိုနာံဗြေတိ
ကိုစန်ဒ်သာမယျတု မကလိဝံပဲ့ညး မဒ်မိတ်ဒးပလင်ကိုဗွဲမသွာရောင်။ နာံဗြေတိ
ကိုနာံစန်တံ၌ ဒ်ဂြိုဟ်သောမတု ကြက်ကလိဝံစိင်ဗြာင်နုမဟာမိတ်မဲ့တု ဒးဒ်
ရောင်-မြ်သံဝံ ဗွတ်နိမိတ်အိုတ်ရ။

မဂဒုလေဝ် ဝံနိမိတ်တံ၌တု မိပ်စိုတ်ဗွဲမလောန်တု ယိုက်ဒိုက်ကိုလာပ်
ကုအာစာနိမိတ်ဗွဲမဂိုင်ရ၊ ကြဝံမဂဒု၌ ပိုတ်သိုင်ဇကရာဇ်၌ ဒးပါမလေတ်မှာန်
ရဟာ၊ (နုအဲဒ်ဇကရာဇ်တု ဇေဟ်ဝါတ်ဝါတ်၌ဒးဂ္ဂဟာ။) မှာန်သတြကျင်မ္မး
ဒးစီရေင်နကိုညာဏ်ပညာမာန်ရောင်-ဝံဒ်တုညးစိင်ဗြာင်ဟို် ၌အဲဒးဂုပ်ပြေစိုတ်
ကေံရ၊ ယုအဲ၌ အဲဒးအာတ်ကေတ် ပဲ့ဇေတ်သိုင်သုခေါဒါယရောင်သံဝံဂး
တ်ရ။ ကြဝံ စီရေင်စွာစိုန်ဗွဲမဂိုင်တု သိုကိုလိက်ရာဇာသာန် ဗလးဏာအမာတ်
လိုက်ဂီကိုပလင်ဏာ ဇေတ်သိုင်သုခေါဒါယရ။

ပဲ့လိက်ရာဇာသာန်၌ “ အဲဒိုက်စိုန်သုခရေင် ဖျေကျိပ် လှောင်ပွဲသွပ်တုး
ဂတာဇိုင်ခါရအ ” အဲဒိုက်၌ ဒ်ဒိုက်သွပ်တုးဂတာဇိုင်ထပ်မရာဇ်ရ၊ မရာဇ်စွဲဝပ်

ကရုဏာတုံ ကိုလင်အင်္ဂါအာဏာကုအဲဒိုက်ဂ် အဲဒိုက်ဟုံပစာရဏာ ဒွေတ်ပွမဗု
နူကိုအသံဂ်အဲဒိုက်သွဒးရ၊ အဲဒိုက်ဖေက်ရာဇာဒဏ်မရာဇ်တုံ မဒးပြီပပေက်
ပါဒတိတ်ကုင်ရ၊ ဝိဒိုက်တံညးခါတု ဟိုတ်နူကြိဇ်ပါရမိမရာဇ် ဟုံမွဲကိုအန္တရာ
မွဲသံ စစိုပ်ကုင်ချင်ဝါန် မဒ်ဌာန်ချင်မိတ်မစိုတ်ဟ်သိုဟ်ဟ်ရ။ ဒုဟ်ဝိဒိုက်တံဂ်
သွးကိုအခေါင်မွဲဝါညိဂ် ဝိဒိုက်တံညးခါ အာတ်ကလံဏာသွင်ဂုးဂတာဇိုင်ထဝ်
မရာဇ်နူဇမော့ဏ်ရအံ။

ဟိုတ်နူကြိဇ်မရာဇ် အဲဒိုက်ဂ်ဂွံဇုးကေတ်သိုင်အလိမ္မာမင် ပွဲချင်မတ္တမ
(မတု)ဏ်တုရ၊ ပတန်ချင်မတ္တမ(မတု) တုသိုင်နဲနဲနဲတို သိုကုတ်မပြီတုမွဲ အဲဒိုက်
သိုက်ဗဒါမင်သွင်ဂျိုင်ဗတောင် သုခေါဒါယရ။ ပွဲသွင်ဂုးဂတာဇိုင်ထဝ်မရာဇ်ဂ်
သွက်ဂွံဒ်မိုကျာ်ညိ အပေါတ်ရာဇာပသေက်မသုန်ပြကာ သိုမခုတ်ကိုယုကု
အဲဒိုက် သွက်ဂွံဒင်ပသေက်ရာဇာဘိသေကဂ် သွးအခေါင်ကိုအဲဒိုက်ညိဂ်
အာတ်တ အသံရ။နွံမေတ္တာကရုဏာ လ္လှအဲဒိုက်တုသွက်ဂွံဇုန်ကိုအင်္ဂါအာဏာ
မအာတ်လဝ်ဂ် ကိုတ်ညိဂ် ဒင်ဂုဏ်ဂရင်ပွီဏာရအံ။

အမာတ်လိုက်ဂီဂ် စွဲစိုန်မပတံက္ကိပူထဝ်-ပက်ညြန် ကော့လိက်ရာဇာ
သာန်ဂ် အာစိုပ်ဆက်ကွဲဇရေင်သိုင်သုခေါဒါယရ၊ တုညးလေဝ် မိပ်စိုတ်မွဲမ
လောန်တု ကော်တ်အမာတ်ဒကိုပ်ပာန်ဂမိုင်တု နွံအသံရ၊ နူကွာတေံ မဂဒုဂ်ကို
ခစတိုင်အဲတု အဲလွီလွတ်လဝ်ရ။ အဲပတေံကေတ်တု ခါန်ကုက်လဝ်နဒ်ဒ်
ဒကိုပ်ဝင်နန်ရ၊ သိုက်ဆာန်ကောန်ပြအဲတု ဟိုတ်မဖေက်ရာဇာဒဏ်ဂ်ရ မဒးပြီပ
ပါတိတ်အာရောင်၊ ကောန်ပြအဲလေဝ် နွံကရော့ခဲမွဲစွဲတု ခဲဂ်ဒ်ကောန်ဂမာန်
အဲဟေင်ရ၊ သတ်မိမတံမွဲဂ် ဝတ်သဒးပြုပြေင်လ္လှကောန် ဇာတ်တံနွံတရ။

မဂဒုဂ် ဒ်ညးတုပိုန်ကုသိုမွဲတု သွေံဒ်သိုင်ပွဲမတ္တမ (မတု)ပုန်ရ၊ ယုဂပပ်
ကြိုက်ကိုမဂဒုဂ် အဲဒးနဲကိုရောင်၊ တျောင်ဒတောင်မိမ - မဂဒုဂ် ဒ်ဆသွာဗု
ညးမှိုက်သွတ်သာမညဟေင်ရ၊ တျောင်ဒတောင်သိုင်ဟုံသေင်လဝ်ကိုဒ်ကွာရ၊

လျှာ်တောင်ညွှက်ညွှာတဲဝံ့တဲဒ်ဒိုင်မွဲကေုရ။ တုပ်ညင်မမဇုဇုန။ အာကာသ ကို၊ အဲလေဝ်ဂိုတူးဒိုင်လ္လုဂူးအာကာသကိုရ၊ မဂဒုဂ် ဒ်ညးဇုသမိုင်အဲကိုရ၊ ယျအဲ ဂ် ဒ် “ ဗြရင် ” တဲ မဂဒုဒေဒ်ဆောဖွက်ကောံကောန်ဗြအဲဂ် နကိုယျ ဘာသာ သေံမတံဂး “ ဗညာဝါရောမ် ” အဲခုတ်ကိုယျရောမ်။

မဂဒုဂ် ညင်ရဲအဲဒိုင် ဓဇုဇုန။အာကာသဟေင် ရဲသင်ဝံ့နွံအသံတဲ ယျာ်တံဆိပ်ကြာ “ ဗညာဝါရောမ် - ဝါရေင်ရောမ် ” - ပျီကိုပဲတူးဟု(ဂူး)ထပ်တဲ “ မွေံကိုဋ် ၊ ကေုဟ်လက်ကြပ်၊ ကျိုင်ဗ္ဗာင်၊ သှာ်ရတ်၊ ဒုပ်ရေင်မတ် ” က္လဝံ ပသေက် ၉ ကရာဇ်မသုန်ပြကာကို၊ ဝိညင်ခပီထပ်-ပိုက်ကွမ်-သကပ် မေံ(မ်) ဒ်တမ်ပဲအရာဒင်အဘိသိက်ဂ် ကယျိုင်ကယျပ်နွံပိုက်တံဂ်ကို ပအပ်ကိုတဲလိုက်ဝီ ရ။

ကြိဝံ-အရေဝ်(ဂလာန်) ညးဗကန်ဏာကိုအမတ်လိုက်ဝီဂ်တုန် -

“ ယွံအမတ်ဇော်-သိုင်မတ္တမ(မတု)ဝါရေင်ရောမ် ဒုဟ်နွံလ္လုအဲဂ် အဲသူး အခေါင်ရ ” ဒင်ပသေက်ရာဇာဘိသေကတဲ ကာလပသိုင်(ဒ်ဒိုင်)ဂ်ဒူးပင်ရင်ချင် ပွဲမညီသာကို ရာဇာဓမ္မစိုဗြကာရောင်-သဒးနွံကိုသမာဓိရောင်၊ လ္လညာတ်ကို လာပ်ထပ်ဩန်တဲ ပွဲမဗဲကိုဓပ် ဒးသ္မုတ်သ္မုတ်ပရေင် ကိစ္စကောန်ချင်ကောန် ကွာန်တံရောင်။ ဒးမင်မွဲကုသတ္တိ မွဲဟာန်ကောံဂကူဘာသာလျိုင်တဲ ဒးပကင် ရင်အာပွဲမချိန်ချူချိုက်ဆာန်ရောင်၊ အတိုင်လျှိုင်တျင်လအာသိုင်တမ္မာစံ အခေါန်ဖလာတံဂ် သူးကံက်ကေတ်ရ၊ ဒးဗဂိုလဟိုမင်မွဲ သာသနာကျော်တြိ ရောင်။ ဟိုတ်သင်ဝံ့ဟေင် ဝံ့ဒ်ဒိုင်ခိုဟ် သိုင်ပြဟိုဂ် အရေဝ်(ဂလာန်) အဲဗကန် ဏာဝံ - ဂရင်ပတီ မဂဒုမွဲကဆင်ညီ သင်ဝံ့ နွံအသံတဲ ညးစုတ်နင်အမတ်ညးမွဲ ကရောံအမတ်လိုက်ဝီမွဲစွံရ။

အမတ်လိုက်ဝီဂ် ကလေင်စစိုပ်ကျင်မတ္တမ(မတု)တဲမွဲ-ဆက်ကွဲကို မဂဒုရာဇာပသေက်မသုန်ပြကာ ကောံစာဲစိုန်ပွဲမဂိုင်ရ၊ လျှိုင်ဗစန်အသံတုညး

ပြရင်သွိုင်-သုခေါဒါယဂ် ဂရင်စွိဗ္ဗမသက္ကသေဟ်ရ။ မဂဒူလေဝ် ယုကြာထဝ်
ဗညာဝါရေ၊ နဝ်-ကောံရာဇာပသေက်မသုန်ပြကာတံဂ် ဝံဒင်ကေတ်တဲတဲ၊ ရန်တံ
ကိုသွိုင်သု-ခေါဒါယတဲ နူဇမော့ဏံဖျေံကျိပ်ကလံဏာရ၊ အတိုင်အသံတုညး
“ ပြရင် ” သွိုင်သုခေါဒါယ ဗကန်လဝ်ကိုသိုဖအိုတ်ဂ် ဒဒ်ရဒေတ်ဗက် ကလင်စ
ဗ္ဗလေင်ဒေရာင်သွ-ကတိသစ္စရ။

ဒု-သက္ကရာဇ်(၆၄၈)သုာံ၊ ဂိတုစဲ(၆)စွေက်၊ တဲပြဲဗတိဂ် ပွဲလက်-မကဝ်
နက္ကတံ (၂၁)စီရေင်တသွက်ဝံပတ်ဒယိုင်အတိုရ၊ အာစာခေ်မှာသွိတ်ဂ် ကိုအခါ
ရ။

ကာလဂ် ပြမ္မဲသိုပဋိသန္ဓိဒစာံဂိတု မှောတ်ကိုတြိုတဲ တိတ်ကျင်နူသိုရ၊
ကွာ်ကျင်စိုပ်ပင်ကတိုင် ပွဲညးပတ်ဒယိုင်အတိုဂ်မွဲ ဒးအခါရအာစာဂးတဲ
ညးမမင်မင်အခိုင်တံဂ် ဒရိုတ်ဖျေံမှိုတ်ပြဂ် ပွဲကတိုင်ဂ်တဲ ပတ်ဒယိုင်အတိုအိုတ်ရ၊
ပွဲပြဲ ဟီ ဒကးဆိပရာတ်တိတ်ကျင်ဂ် ဖြဲဒစာံတုင်ပါတိတ်ကျင်ရ၊ ဖြဲထပ်ဂ်
ချိုဏ်အာဒိုဂ်ရ၊ ဖြဲမွဲဂ်လောဝ်အာဒိုတ်ပလိုတ်တဲ ချိုတ်အာရ၊ တုပညာ အာစာ
နိမိတ်တံ သောံညာတ်ကေတ်မွဲ ပွဲချင်ဝံသွိုင်ဒွါအဆက်ပကင်ရင်ရောင်။ ထပ်
အဆက်ဂ် ကံအိုတ်အာပွဲချင်ဝံရောင်။ ဗွဲကြဲအိုတ်မွဲအဆက်ဂ် ဓိုန်ရဒ်သွိုင် ပွဲချင်ဝံ
ကိုလေဝ် ပွဲကာလကြဲဂ် ပြင်အာဒိုတ်ပလိုတ်ပသွိုင်ရောင်၊ ပွဲဒိုတ်ပလိုတ်ဂ်ဟေင်
အာစိုပ်အနိစ္စခေ်ရောင်-ရသံဝံပွဲလဝ်နိမိတ်အိုတ်ရ။

ဒု-သွိုင်ပြာသာဒ်တဲဒ်အိုတ်တဲ၊ ပွဲသက္ကရာဇ်(၆၄၉) သုာံ၊ ဂိတုမာ်ပေင်၊
တဲပြဲဗတိ - မဂဒူဂ် နကိုယုသွိုင်ဝါရေင်ရောင် ဒင်ယုရာဇာပသေက် သွသွိုင်
ပွဲမတ္တမ(မတု)ရ။

ဒစုက်လေ ပွဲသာသနာကို၊ ဒစုက်လေဂက္ကဘာသာ၊ ချင်နန်၊ ကျိုင်ဗွာင်
တံဂ် လဒံကောံညင်ဝံအိုတ်အာတဲ၊ ဗွဲမဗ္ဗဲကိုခေ်သွိုင်စိုပြကာ ဟွင်ရင်စိုန်ပြမာန်ရ၊
ရေင်တုင်ဒတဲမြမောင် တသိုက်ကောန်ချင်ကောန်ကွာန်တံရ၊ ချင်မတ္တမ(မတု)ဂ်

ရာင်ဆာဲသာယျေန်ဖဲသအီဂိုက္ခိတ်ကောံရောင်။ နူတမ်မူလ ကော်ခဲကျင်ဗညာဝါရောင်ဂှ် ဗွဲကြံဏ်မန်တံကော်ခဲဝါရောင်ရောင်ရောင်။

ပွမကွဲဘာသာ - ဘာသာပြန်ဆိုခြင်း

ယိုက်ဒိုက်	=	ခိုးမြင့်၊
လိက်ရာဇာသာန်	=	သဝဏ်လွှာ၊
အလိမ္မာမင်	=	အလိမ္မာမင်း(မုတ္တမမြို့စား)
မွောံကိုဉ်	=	မကိုဉ် (သရဖူ)
ကောဟ်လက်ကြာပ်	=	ဖိုးခါးပန်းကြိုး၊ လက်ကြပ်နှင့်ရွှေစလွယ်၊
သွာ်ရတ်	=	ရတနာစီထားသောသံလျက်၊
ဒုပ်ရောင်မတ်	=	ကျောက်စီခြေနင်း(ဖိနပ်)၊
ဒယိုင်အတ်	=	ကြဍုန်းတိုင်၊
အခေါန်ဖလာ	=	အခွန်ကောက်၊

ခန်လုတ်။

- ၁။ အာစာဗိုန်မိတ်ပိတုဂှ် ယုသ်လီုရော။
- ၂။ ကုန်ဂှ်ဒုတ်ဟံမဲ့ကိုလျီ - ပအိုင်ကိုဂလာန်ဝံတု အ္ဗာန်မိတ်တံဗိုလင်သ်လီုရော။
- ၃။ စီရောင်စွဲစိုန်သိုလိက်ရာဇာသာန်တု ပလင်ဏာဇရောင်ညးဂှ်ရော။
- ၄။ မဂဒုဂှ် သောံဒုသိုင်ဍုင်လီုရော။
- ၅။ ကြိယာပသေက်သိုင်မသုန်ပြကာဂှ် ချူထွေးကိုညိ။
- ၆။ သွက်ဝံပတ်ဒယိုင်အတ်ဂှ် အာစာလီုကိုအခါရော။
- ၇။ ဖြဲမဲ့လောင်အာဒိုဟ်လီုရော၊ မုန်အာသ်လီုရော။

၈။ မဂဒ္ဒကို ဒုင်ယျသိုင်ဝါရေင်ရောင် ပသိုင်ပကင်ရင်ချင်မတ္တမ(မတူ)ကို ပဲ့ သတ္တရာဇ်၊ ဂိတု၊ တဲ့လို့ရော။

(က) ပိုဒ်လိက်သွင်ဝံ့ ချူခွန်ကိုဗွဲသံခိပ်ညိ။

ပဲ့လိက်ရာဇာသာန်ကို အဲဒိုက်စဲဒိုန်ချင်ရောင် ဖျေ့ကျိပ်လျောင်ပတီသွင်ဉ္စး ဂတာဇိုင်ခါရအ။ အဲဒိုက်ကို ဒိုဒိုက်သွင်ဉ္စးဂတာဇိုင်မရာဇ်ရ၊ မရာဇ်စွဲဝင်ကရူကာ တဲ့ကိုလင်အဇိုအာကာကိုအဲဒိုက်ကို အဲဒိုက်ဟွံဝံ့ဗစာရကာ ဒွေတ်ပမဗုဒ္ဓနူကို အသံကိုအဲ ဒိုက်သွဗဒရ။ အဲဒိုက်ဖေက်ရာဇာဒဏ်မရာဇ်တဲ့ မဒးဂြိပ်ဒတိတ်ကျင်ရ၊ ပိုဒိုက်တံညးခါ တုတ်နူကြီဉ် ပါရမီမရာဇ် ဟွံမဲ့ကိုဘဲအန္တရာယ်မဲ့သ် စစိုပ် ကျင်ချင်ဝါန်မဒ်ဒုန်ချင်မိတိမစိုဟ်ဟ်သိုဟ်သိုဟ်ရ။ (၁၃၈-မ)

(က)ဗွဲသံခိပ်။

ပဲ့လိက်ရာဇာသာန်ကို အဲဒိုက်စဲဒိုန်ချင်ရောင် လျောင်ပွီကာရအ။ အဲဒိုက် ကိုဒိုက်မရာဇ်၊ မရာဇ်စွဲဝင်ကရူကာတဲ့ ကိုလင်အဇိုကုအဲဒိုက်ကို ဟွံဝံ့ဗစာရကာ ဒွေတ်ဗုဒ္ဓနူအသံကိုသွဗဒရ။ ဖေက်ရာဇာဒဏ်တဲ့ မဒးဂြိပ်ပေက်ပေါ်တိတ်ကျင်ရ၊ ပိုဒိုက်တံညးခါ နူကြီဉ်ပါရမီမရာဇ် ဟွံမဲ့ကိုအန္တရာယ် စစိုပ်ကျင်ချင်ဝါန်မဒ် ဒုန်ချင်မိတိမ စိုဟ်ဟ်သိုဟ်ဟ်ရ။ (၁၃၉-မ)

(ခ) ဗွဲလုတ်ကေတ်ပိုဒ်လိက်သွင်ဝံ့တဲ့ အတိုင်တင်သွာန်ကို ချူသိုက်ညိ။

ဖြဲမဲ့ကို လောင်အာဒိုဟ်ပလိုတ်တဲ့ ချိုတ်အာရ၊ တုပညာအာစာနိမိတ်တံ သွောံညာတ်ကေတ်မူး ပဲ့ချင်ဝံ့ သိုင်ဒွါအဆက်ပကင်ရင်ရောင်-ထဉ်အဆက်ကို ကံအိုတ်အာပဲ့ချင်ဝံ့ရောင်၊ လက်ကြဲအိုတ်မဲ့အဆက်ကို စိုန်ရဒ်သိုင်ပဲ့ချင်ဝံ့ကို လေဝ် ပဲ့ကာလကြဲကို ပြင်အာဒိုဟ်ပလိုတ်တဲ့ သွသိုင်ရောင်၊ ပဲ့ဒိုဟ်ပလိုတ်ဟေင် အာစိုပ်အနိစ္စဝင်ရောင်။

ခန်လုတ်။

- ၁။ ငြိမ္မဲဂှ်လောင်အာဒိုဟ်လို့တဲချိုတ်အာရော။
- ၂။ သိုင်ကံအိုတ်အာပွဲချင်ပွဲ မူစိအဆက်ရော။
- ၃။ သိုင်လက်ကြဲအိုတ်မဲ့အဆက်ဂှ် ဝံဒ်သိုင်ဌာန်လို့ရော။

မတ္တမ(မတု)ကိုမတ်မလို့-ဝံကောံသူမာန်-ဒဒန်ဒးနွံ။

စပ်ကိုဂလာန်လ္လံဝံ ဟိုတ်ဟံမဲ့, ဖိုဟံမံက် ကလေင်တော်တဲတဲကျင်တေံ မွဲးသွဲးတီကေတ်မာန်ရောင်။ အကြာမတ္တမကိုမတ်မလို့-ကြင်စီတာဒါလပ်တဲ အာတရဲဆိုအ်ဗ-ဘဝဒးဟုံပြီလေဝ်နွံ။ အခိုင်လေဝ်ဒးလံလကာဖါ အာကျင်ဟံ ကလိတ်ကလောတ် ဟိုတ်နုဒ်ဒိုင်ဂိုင်တရဲညှိ အန္တရာဲဂိုင်ကိုသ် ဒးဂဗဆိုမာန် ရောင်။ စိုန်ဒ်သ်ဂှ်ကိုလေဝ် ညံင်ညးလဝေင်မင်ဇေန်၊ ပုံအာဂိုကိုရ။ ခြာဟံလံ ဖိုဒေဝံဆိုမာန်-ဒဒန်စောံစီသံင်လောန်(သိုင်လ်-စီသိုင်လောန်) အကြာမတ္တမ ကိုမတ်မလို့ ပွဲပစ္စုန်ဂတမတ်လျဟ် ဝံဒ်စရံသာ ညးမအာကျင်တရဲတံဂှ်ညှိ ညှိရောင်။

ဖျေအစီအဇန်သွက်ဝံသိုင်ဒဲဒဒန်စောံစီသိုင်လောန် အကြာမတ္တမကိုမတ် မလို့ ကမောန်ပလေဝ်ပလေတ်တံဂှ် အယောကျောန်ဒိုင်ရ။ နကိုနဲကဲပညာဂ တာပ်ခေတ်နဲသိပွဲ။ ဒဒန်ဝံခြာဟံလံ ရုပ်ရဲမံက်ကျင်ဗွဲစွတ်ဇကန္တရ။

ကာပညာဂတာပ်ခေတ်ဟံမံက်ကျင်ဇီ။ အခိုင်အခါကာလမလောန် ကျင်တဲ စိုတ်(၄၆၀)သွာံတေံ ဟိုကိုသက္ကရာဇ်မွဲး ပွဲသက္ကရာဇ်ချင်-၉၀၉၊ ၉၁၀ သွာံတေံ ဒဒန်စောံစီသိုင်လောန် အကြာမတ္တမကိုမတ်မလို့မဲ့ ဒဲဒဒန်ကျင်တဲရ ဟိုမွဲး ညးဟံတီဝင်ပတေံအောန်ကေံကေံဒိုင်ဝံမာန်ရ။

(ဟိုတ်-ဖို ခွဲသိုင်ဒဒန်ပွဲစီသလောင်)

သက္ကရာဇ်ချင်-၈၉၂-သွံ၊ ပွဲသံင်ဥူ တပင်သဲထီပသေက်တိုန်နန် ပွဲကို သက္ကရာဇ်ချင်-၈၉၆-၈၉၇-ပိအလန်ပိဝါ ဇက်ဇော်ပမှာန်ကိုဟံသာဝတီ၊ ဒဲဗညာ သိုင်တုညးဒကာရတ်ပိ ချိုက်ပေင်စိုန်သကိုလောန်တဲ ကေတ်ဟံသာဝတီဟံ့ဝံ၊ ဟိုတ်နုဥပျါယံတပင်သဲထီ သိုင်တုညးဒကာရတ်ပိ ဂစိုတ်ကွဲဒဲဗညာဟံသာ ဝတီတဲတဲ ဟံသာဝတီဗြဟတ်ချိုန်လျကျင်တဲကို၊ သိုင်တုညးဒကာရတ်ပိလေဝ် စိုတ်ခါတ်လ္လူချင်-နန်ထဝ်၊ ဂကူဘာသာ လောအ်သင်ဇော်တဲ ပွဲသက္ကရာဇ်ချင် ၉၀၀-သွံ၊ တပင်သဲထီဝေင်မှာန်ပွန်တဲ ဇုးကေတ်ဟံသာဝတီရ။ ပွဲသက္ကရာဇ် ချင်-၉၀၂-သွံဇော်ကျင်ဝေင်မှာန်ကိုမတ္တမ ဝံ့ဇုးကေတ်ပွန်ရ။ တပင်သဲထီ ယောစိုပ်မံင်ယခေင် ယောနွံဒိုင်ပွဲယခေင်တေံဂှ် ပွန်သေံတဲဗတိုက်သီကေတ် ဝေံါတဲ ပွဲသက္ကရာဇ်ချင်-၉၀၉-သွံ စိင်-ချေံဗွဲမဂိုင်၊ ဗိုလဗးမွဲကိုဥိုဉ် တပင်သဲထီ ဇက်မှာန်ကိုဒျောဒျာစိုပ်မတ္တမ၊ ၁ တပင်သဲထီ

ညးမစချင်မတ္တမ(မတု)အခိုင်ဂှ် ဂမာန်ဒေတုညးဒကာရတ်ပိ မှုယျာစလွန် အိန်မဒ်ရ။ သွက်ဒပ်မှာန်ဝံ့ကွေံာံစီသင်လောန် စလဂန်အိန်ခွဲဗဒဒန်မွဲရ။ ဒဒန် ဂှ် ဒဒန်ဥိုင်မံင် (ကောန်လဝ်နကိုဒုန်-ဝန်ဒက်-ဂြေန်လဝ်ဗွဲမဗိုန်ဗတ်-လျိုင်မြိုင် ကွေံကွေံယဝ်ကွေံာံမွဲ ဒဒန်ဒုန်ဂှ် ညောအ်ဇော်သွပ်သုာ် သဇိုင်ဝန်သာမွဲ ဒဒန်ဂှ် မံက်ဂတပ်တိုန်လ္လူဍုာ်ရ) ခိုင်ကွိုက် ဒိုချေံဂြိုပ်ဗဒတဲကွေံာံဝံ့မဒ်ရ။ ခွဲကောန်ဒဒန် တဲမှိုဟ်ဟံ့ကိုကွေံာံ-စိုဒုါလဝ်ဒြာ်လဝ်ကိုရာဇာဒမာတ်တဲ ဖျေံလဝ်ပွင်ပွဲရ ဒဒ်ရ ဒဒန်မတဲ စလဂန်အိန်ကိုအာပွီတပင်သဲထီရ။ တပင်သဲထီလေဝ် ဗလးဂွံင်ကို အာရံင်ဒဒန်ရ။ ဂွံင်ချေံညာတ်ဒဒန် ဂိုင်ထေံာ်ရာဇာမေတ် ချိုက်ချေံဗဒကွေံ

၁။ ပွဲမုက်ဂုန် - ၂၄၈ = ပွဲမှန်နန်းမဟာရာဇဝင်တော်ကြီး-ဒုတိယကုပ်။ တုညးတပင်သဲ ထီဇက်တိုန်မှာန်အာဒျောဒျာ ပွဲသက္ကရာဇ်ချင်-၉၁၀-သွံ၊ ဂိတုက္ကိန် ၁၃-မံက်၊ နကို တရံင်ညာန်မတုထွးလဝ်ရ။ (နိဒါဓမ္မစေတီ-၉၁၀)

အာတု၊ ဗဒကလေင်ကောံကျင်ပုန်ရ။ စလဂန်အိန်ညာတ်တု သွက်စွကရာင်
ရောင်မစီရောင်လပ်ဒဒန်ဝံ - က္ဘာစွကရာင်ဂွိုအ်ကောံ ဒဒ်ညးတုဟ်သ္မာင်ကောံ
က္ဘာဂ် နုကပ်မတန်သာ်ဝံ နွံကျင်မွဲလှေဟာ ဒ်ဒေါသထေပုတ်တု ဟ်ကောံဂိုင်
ချေဂ်ရ။

ဂိုင်ချေမသျှေသ္မာတ်တံဂ် ဗဒချေတုပွဲတပင်သဲထီရ။ တပင်သဲထီပုတ်တု
လမေင်ဇွက် ဇက်စှေကျင်ရ။ စလဂန်အိန် မိင်ပရိုင်တပင်သဲထီထေပုတ်တု
သ္မိုင်ထဝ်၊ နပလံင်ထဝ်၊ ယာတ်အုပ်ပုးဂး ကောံသရာမချိုက်ပေင်သတ္တိ (၅၀)
သွက်ဝံဆက်ကွဲတပင်သဲထီ ပကောံကေတ်တု ဒစးအာရ။ ပွဲတဖေင်အပွဲ
(ပွဲတပဋ္ဌောံအပွဲ) ဝုန်ရတ်ဒက်ကရပ်လပ် စိင်ဖချိုက်ဇကု သရာပါပ်ဂါပ်ဒေါန်ဇိုင်
စိင် သရာသင်င်သ္မိုင်ဇိုင်ကောံအာပ်ဒိုင်ပွဲဂြိုပ်ရ။

တပင်သဲထီ ညာတ်ဒးစလဂန်အိန်ဒစးကျင်တု စိုတ်ချိုန်အာရ၊ ဂိုင်ကေတ်
တုတဲ(စွဲစိုန်)တု “ မူဟိုတ်ဟ်ကောံဂိုင်ချေဂ်ရော ” တပင်သဲထီသ္မာန်ရ။ နုကပ်
မတန်နုမတ္တမ(မတု)ဒဒန်ဒိုမတ်မလီ ညးမဒက်နွံနွံမွဲလှေဟာ၊ ဒဒန်အမ်သပ်
မနံလပ်သာ်ဝံ ချေဗဒကောံဂံ ခြာမ်လပ်စိုဒါလပ်ရာဇာမေတ် သွက်မရာင်တုညး
ဝံကောံ။ က္ဘာမရာင်တုညးဟံဝံကောံဇီ ဟံပတီအဲချိုက် ချေမကောံက္ဘာတုညး
မရာင်မပြဲတု ဟိုတ်ချေမလုတ် အဲချိုက်ကောပ်(ဗြောန်ကီဒုဟ်ကု)ချေ ဝံရလပ်စိုတ်
တု၊ အဲချိုက်မဒးကီဒုဟ်ဒဏ်ကုချေရ။ အရာဝံ ဒးဗေတ်အဲချိုက်ဟံပတီ လုတ်အာ
ယပ်သဒ် နညာဏ်တုညး သ္မုက်သွတ်ကေတ်ရ - လှောင်ပွဲမွဲ တုညးမိင်တု
ဒေါသထေပုတ်ဟဲအာရ။

ပွဲအယောဂ် ညာတ်စိင်သရာပ်ဂါပ်(စိင်စုတ်လပ်ထိက်) အပွဲဂြိုပ်တု သ္မာန်
တ်ရ။ အဲချိုက်ဂ်သရာင်ရောင်အ။ ယပ်ရတုညးပုတ်တုဂစိုတ်မွဲ ကေင်ဒက်တု
မဂစိုတ်ရောင်၊ အဲချိုက်ဟံမိက်ဒင်ဂစိုတ်နနဲသာ်ဝံရ။ အဲချိုက်ပုး(ဗလး)ဇကု ပွဲတ

အဲဒါကိရုန်ဒိုက်(ရုန်ရတ်)ခါမှုံရ။ တိုန်လ္လူကျိပ်စိင်တဲဟေင် ဒုင်ဂစိုတ်ရ - သာဝံ
လောဝပ်ပတီတဲ တုညးလေဝ်ဒေါသထေပုတ်ဟဲဗြဟ်ပြေပြိုင်အာရ။

စိုန်စလဂန်အိန်သွဒးဆောတ်ယောင်အာကိုလေဝ် တုညးသိုက်ဆာန်
စလဂန်အိန်ကွင်သန်၊ ချင်မတ္တမ(မတု-၃၂)ချင်ဂိုက်စ၊ ပါနုဂ္ဂုန် ခရော်ထဝ်
လေဝ်ကိုရ။ ကာလတဖင်သုထီစိပ်မတ္တမ (မတု) ညာတ်ဒးဒဒန်တဲ ကိုချေဗဒ
ကော့အာရ။ သိုက်ကိုအစီအရေင်ဒဒန်တဲ လစိန်မှိုက်ကယျိုင်လဝ်ပွဲဒြင်စိင်မ္ပ
ဒးဆာ(လဋးမ္ပ၊ ဇုက်ဗွန်မ္ပ)ဂိုက်ထပ်တဲ ကိုလာပ်ကုစလဂန်အိန်ရ။

ဒပ်ပာန်(ကရောင်ပာန်)စိပ်မတ္တမ(မတု)တဲ တဖင်သုထီ ချိုက်ဂုင်လှဂါတဲ
ကော့အာ စိင်လှိုတ်ဂိုက်ကော့အာနကိုဖင်၊ စိင်လှိုတ်ဂိုက်တတ်ကော့အာပွဲကောတ်
ကြိုင်-ဗိုလဗး ဂှ်၊ ချေ၊ ဝုန်ဒင်ဂမိုင်(ဂှ်၊ ချေ-ပျိုက်လဝ်လျိုင်မြိုင်မြိုင်ဂမိုင်) တတ်
ကော့အာလ္လူဒဒန်အိုတ်ရ။ စိပ်လွတ်မတ်မလိုတဲဒပ်ပာန်(ကရောင်ပာန်)ဇက်တိုန်
အာဒျောဒျာနကိုဇောဝ်ဒုာန်စီ အတ္တရံ(စီကသတ်)ရ။

အခိုင်မလောန်ကျင်စိုတ်- ၂၅၀၀-သုာ်တေံ ဒေသဩဝိမ္မာသိုက်ဇုတနင်
သီဂှ် မ္ပဒိုင်ပွဲဂတာစီသွပ်သုာ်ဏီ။ အထင်မတ္တမ(မတု)လွတ်ဗွက်ဒိုပ်လင် လီုကုနဂ်
လာ၊ ဒိုဇိုင်ကျာ်၊ ဒိုဂြိုက္ကင်၊ ဒိုဇိုင်တနင်သီ စိုက်ဒိုင်ဒိုတ်ဝံ သုာ်စိပ်ဒိုင်ရ။ မတ္တမ
(မတု)ခဝါ-တနင်သီတံဂှ် ဒိုဒိုင်သေုဟ်ကွင်လ္လူဩဝိဇော် ဂတာစီဒိုပ်ဒိုတ်တိုန်
တက်တိုတ်မံက်ဂတပ်တိုန်တဲ တီသုာ် တွံ ထွံတံလေဝ်ပြိုင်လှာ်ကျင်ရ။

ပွဲကိုစုတ်သမ္မိ ညးသွဲရာန်မှိုက်ချင်ပလိုတ်တေံ ကောန်ဂကူပဝ်တူကိုကို
ညးချင်မတ္တမ(မတု)တံ ချူလိက်ကသုက်ပံက်ကျင်ဌာန်သွဲရာန်မှိုက်ဂံ့ဆီညာတ်
ကေတ်ရ၊ ပွဲသက္ကရာဇ်ခရေတ်-၁၅၁၉-သုာ် ချင်မတ္တမ(မတု)ဂှ်ဒိုင်သေုဟ်ကွင်စီ
ဇော်မ္ပဲတဲရ၊ အတိုင်ကျင်ပွဲရာဇာဝင်မန် ဗညာဥူ တုညးမတ္တမ(မတု)လက်ကြံ
အိုတ်ယောဂဇ် နန် ပွဲမတ္တမ(မတု)နုသက္ကရာဇ် ခရေတ် ၇၀၀ - ဒိုသက္ကရာဇ်
ခရေတ်-၇၃၀ - ဝလာထံဂှ်ကွင်ပပာန်ကျင်ဗတိုက်မတ္တမ(မတု) ကွင်လီုတဲဂင်ဒိုင်

လ္လူတကံပဉ္စလိုင် ထံက်ရံင်ကိုဂလာန်ဝံမွဲး နူအခိုင်တေံ မတ္တမ(မတွဲ)ဂှ် ဒှ်ဒှ်ဒိုင်
သေုဟ်ကွင်စီဇော်မွဲတဲရ ဟိုဂးစမာန်ရောင်။ ဂတာစီဒိုင် (ဒိုင်တိုန်တဲ) တကံ
တိုမံက်ဂတဝ်ဒှ်ကွင်ကိုလေဝ် ဗိုပြင်တိဍုင်အကြာမတ္တမ(မတွဲ)ကိုမတ်မလီု ဗ္ဗော
ပဉ္စလိုင် အခိုင်တေံမွဲဗိုလိုင်တော်ကေတ်မာန်ရ။

ဒှ်လိတ်လဂန်အိန် နွဲဒှ်ကွင်ဒဒန်ရော၊ ပွဲလိက်ကွပ်ဟုံဟိုလဝ်ရ၊ ဗိုလဗး
မွဲကိုဋ်-ချေ-ဂှ်-ဝုန်ဒင်ဗွဲမဂိုင် တတ်ကော်မာန်၊ ဒဒန်ကော်စီသလောင်အကြာ
မတ္တမကိုမတ်မလီု စလဂန်အိန်ဒက်နွဲ ကျောန်ကွင်ဂှ် နကိုနဲကဲပညာကောန်ချင်
အရင်ဂကူမန်နွဲဒှ်ကွင်ဟိုဂးကြိုစမာန်ဂှ်ဟုံကဏီ၊ ဒဒန်စော်စီသလောင်အကြာ
မတ္တမ(မတွဲ)ကိုမတ်မလီုဗွဲကိုပ်ကွာအိုတ်လေဝ် ဟိုဂးစထေက်ဒိုင်ရောင်။

(ပွမကွဲဘာသာ - ဘာသာပြန်ဆိုခြင်း)

- စီသလောင် = သံလွင်မြစ်
- ဥပါယ် = ဥပါယ်တမည်
- ဂမာန်ဒေံ = ယောက္ခတော်
- ရာဇာမေတ် = ရာဇမတ်
- ပွင်ပွဲ = အစောင့်
- ဗဒံ = ဒုန်းစိုင်း
- ယာတ်အုပ်ပူးဂူး = အဝတ်အထည် (အထည်အလိပ်)
- စုန်ဗိုတ်(ရတ်) = ဓါးမြောင်စကြာ(စကြာဓါးမြောင်)
- သရာပ်ဂိပ် = ထူးခတ်
- ထေပုတ် = အမျက်ထွက်
- ဒပ်ပွာန်(ကရောင်ပွာန်) = စစ်ကြောင်း
- ဝုန်ဒင်(မွဲကိုလိုင်ဗြိုင်) = ဝန်တင်

ဒန်လှတ်။

- ၁။ ပွဲစီသလောင် ကျောန်ဒဒန် ဝံ့ကျောံမတ္တမကိုမတ်မလိုကိုပ်ကွာအိုတ်တော်
ချူထွေးကိုသက္ကရာဇ် သိုယှ် မြိုဟ်ကျောန်ဂ်ညိ။
- ၂။ တပင်သဲထီ လုပ်ဗတိုက်ပ ဝံသာဝတီ ဗုတ်မူစိဝါ သိုသက္ကရာဇ်ချူနင်ညိ။
- ၃။ တပင်သဲထီ ဗတိုတ်ကေ(ဝ်မတ္တမဂ် သက္ကရာဇ်ချင်မူစိ ညးစချင်မတ္တမဂ်
အဆက်သိုင်လို့ရော။
- ၄။ တီဒဒ်တပန်ယိုထီထဲ ပွတ်တဲ မူဆက်ကွဲတပင်သဲထီရော။
- ၅။ ဒဒန်သွက်ဝံ့ကျောံအကြ မတ္တမကိုမတ်မလို သိုင်ခွဲကိုပ်ကွာအိုတ်ကောန်
ဂကူမန်လိ-သက္ကရာဇ်မူစိရော။
- ၆။ ဟိုတ်နူညးစချင်မတ္တမ သိုင်ခွဲဒဒန်စောံစီသလောင် အမ်သပ်လောန်တဲ
မူရ်လာဘ်မဲ့တပင်သဲထီကိုဂ် ချူထွေးကိုဖအိုတ်ညိ။

သွတ်ဝံ့လှတ်သမ္မိဒန်ချန်။

- (က) သက္ကရာဇ်မန်-၆၀၄-သွာံ၊ ဂိတုစဲ(၄)စွက်၊ တဲပြဲဗတိုဂ် မကဒူ-သူးဂပ်ဂုံ
မိတဲတ္တိဒိုမိုဟ်ရ။
- (ခ) သက္ကရာဇ်သာသနာ - ၁၈၂၅ - သွာံ၊ သက္ကရာဇ်မန် - ၆၄၃ -သွာံ ဝံ့ဒူး
ကေထ်သိုင်ကျင်နူချင်ဗကာံ မှဲယှ် (အလိမ္မာမင်) ပွဲချင်မုတ္တမ-ရ။
- (ဂ) သက္ကရာဇ်မန်-၆၄၈-သွာံ၊ ဂိတုစဲ(၆)စွက်၊ တဲပြဲဗတိုဂ် သိုင်ခွဲသိုကွတ်
နန်ပြာသာဒ်မတူရ။
- (ဃ) သက္ကရာဇ်မန်-၆၄၉-သွာံ၊ မကဒူဝံ့ဒ်သိုင် ပကင်ရင်ချင်မတူရ။
- (င) ပွဲသက္ကရာဇ်မန် - ၆၅၅ - သွာံဂ် မကဒူ ဝံ့ဒင်ယှ် ဗညာဝါရော်(ဝါရော်
ရော်)လက်ဝံ့စိင်ဗွင် နူသိုင်သုခေါဒယမဲ့ဖိုက်ရ။

(၈) သိုင်ဝါရေဝ်ရောဝ်(မကဒ္ဒ)ဝံ ပသိုင်ပကင်ရင်ချင်မတူ(၁၉)သ့၊ သက္ကရာဇ်
မန်-၆၆၈-သ့၊ ဂိတုမာ်၊ တဲသိုသပ်-အာယုက်အာစိုပ်-၅၄-သ့တဲ သီ
ထောံဇာတ်ပြိုင်ဘဝ စုတိစံအာသွပ်ပဲချင်မတူရောဝ်။

လိက်ဝင်ချင်ဖါသီ

ရာဇာဝင်မန်ဇော်ပုဗ္ဗန္ဓဟံသာဝတီရာဇာဝံသကထာ-ဇေန်(၂၄၉)ဂ် ချင်
ပသီ-ချူလပ်သံဝံရောဝ်။

ပဲလိက်တုံဇကရာဇ်မန်သိုဓမ္မစေတီ ပုတ်လပ်လှောင်အက္ခိ(၉)ဘာသာ
ပါဠိဂ် “ ကုသိမမဏ္ဍလဟံသာဝတီ(ဟံသာဝတီ)မဏ္ဍလ မုတ္တိမမဏ္ဍလ သဒ္ဓါ
တေသုတိသုရာမညမဏ္ဍလေသု ” ဝံဆိုဗိုကေတ်တဲ ဒဒ်ရပိုင်ချင်တို့ရေးဖါသီ
ချင်မန် နွံဒိုင်နူလက်ထက်သိုဇကရာဇ်မန်ပွန်ချင်တေံရ၊ ပဲလက်ထက်သိုမန်လို
ပွန်ချင်ကွာအိုတ်ရော၊ ဟိုဂ်ကွာဗိုရင်ပဲရာဇာဝင်မန်ဟံဆိုဏီရ၊ ပဲရာဇာဝင်မန်ကို
တင်ဏ်ရာဇာဝင်မန်ဂ် တို့ရေးပိုင်ချင်ဖါသီ နွံမံင်ပိဇော်ခါ(၃၂)ချင်ပညင်ထွေးလပ်
ရ၊ ယပ်ရမိက်ဝံတီမွဲး ဗိုရင်ပဲလိက်ဂတာပ်ခေတ် ကုပ်ပိ-ဇေန်(၃၀)တေံညိ။

ပဲပါဠိလိက်တုံနွံ-ကုသိမမဏ္ဍလဂ် ဝံကိုဂဏောံမန် အလုံပိုင်ချင်ဖါသီ
(ပသီ)ပိဇော်ခါချင်ရ၊ ပှောင်ကိုဂကူမန်ဂမိုင် မန္တိုင်-မန္တ-မညပိဂကူတံဂ်၊ ဂကူမန်
မန္တိုင်နွံအပဲပိုင်ချင်ဖါသီဝံရောဝ်၊ ဆဂးဂ် ပဲလက်ထက်တုညးစိင်ဗ္ဗာင်ဇကရာဇ်
မန်သိုဗညာအူ(မအံက်ရာဇာဓိရာဇ်)ပကင်ရင်ချင်မတ်တု မုတ်တုံကောတ်ဒ
တောဝ်ပိုင်ခါဇော်မွဲ(၂၁)သ့တဲ၊ ဗွဲကြဲအလုံဗော်သွေးဒပ်ဟန်မွဲဟန်ကောံဂုကျာ်

ဇော်ဂှ်ကျိာ်ဇောတ် ကမ္ဘောန်မှောင်မှ ဇက်ဂှော်အာပကင်ရင်ချင် ချင်မန်ပဂေါဟံသာဝတီ ပိုင်ပြီလင်အလုံတို့ရးဂှးတိချင်မန်ခွိတ်ဇော်တြိ(၉၆)ချင်ရ။

တို့ရးဂှးတိဂကူမန်(၉၆)ချင်ဂှ် ပဂေါဟံသာဝတီ, ချင်ဒလ, ချင်လျှင်တြိဂုမ္မ မံင်မလဖါသီ၊ သုဝဏ္ဏဘုံသဇီ၊ မုဟ်တုံ-မတ်မွဲလီ(မတ်လမ္ပီ)တုံခိုင်ပြိုင်ရးဖြာ၊ ရးတိုင်သီပိုင်ပြီအုပ်စုပ်လပ် နကိုအာဏာစက် - အာဏာစက်စက်ကောံဗျာပ်တြးပြးတိတ်အာဖအိုတ်ရ၊ ညးစချင်ဖါသီ(သ္မိစချင်ဖါသီ) ပြကတ်အိုတ်ဂှ် ပွဲလက်ထက်တုညးဗညာအူဟောင်ရ၊ ဒုင်အသံတုညးတုံ ကိုစချင်ဖါသီ - ချင်မံင်မလညံင်ရဲသ္မိဇောတ်မွဲကိုဟိုဂးစထေက်ခွိုင်ရောင်။

အခိုင်အုပ်စုပ်စချင်။

သက္ကရာဇ်သာသနာအာစိုပ် (၁၆၃၇) သွံ၊ (ဝင်ခါတ်ကျိာ်မုဟ်တ်နဲကလျာဏဖအံက်) သက္ကရာဇ်ချင် (၇၁၀) သွံ၊ (ဥပန္န-ဇေန်-၁၄၅)တုညးဗညာအူဂှ်ဒုင်ယုတုညးစိုင်ဗွာင် ဝင်မန်ပိပိုင်ချင်-ဇေန်-၁၂၇)ရ၊ တော်ကိုသက္ကရာဇ်ချင်ဒ္ဒိသ္မိပကင်ရင်ချင်မုဟ်တ်(၂၁)သွံတဲ၊ (၇၃၁)ကောံအာချင်ပဂေါဟံသာဝတီပွန်ချင်တို့ စသိုင်တသိုက်လောကီ ပွိုင်ချင်ပဂေါခါဇော်ပိ(၂၃)သွံ ပကင်ရင်ချင်ဖအိုတ် ပန်ဇော်ပန်(၄၄)သွံရ။

ပွဲလက်ထက်တုညးဗညာအူဂှ် သ္မိလိုက်ဖြာ သုင်သုင်သစာတုညးတုံ ကိုအာစချင်မံင်မလ၊ ကောန်သ္မိလိုက်ဖြာ-လိုက်ရှင်ကိုလိုက်သိုင် ကောကိုဒေ(လိုက်နရှင်ကိုလိုက်နရိန်လေဝ်ဂး) သုင်သုင်သစာတုညးဗညာအူတုံ ကိုအာစချင်ဖါသီ တုပ်ကိုသ္မိဇောတ်မွဲတုကိုရ။ နကိုအသံတုညးဗညာအူကိုမင်မွဲအုပ်စုပ်ချင်ဖါသီ တို့ရးပွိုင်ချင်ဖါသီ(၃၂)ချင် အပါကိုကောန်ဒုင်သဇိုင်သ္မိတုဇကုတုံ ပရေင်ပှာန်-ပရေင်အုပ်စုပ်- ပရေင်ပိုန်ဂြပ်-ပရေင်ပညာ-ပရေင်သာသနာဇော်မောင်တ်တက်ပွဲမလောန်ရ။

ဂလာန်ရာဇာဝင်မန်ဇော်ဇော်-(၁၄၀) နှောန်ထွေးလပ်ညးစချင်မင်မလ သွီ
 လိုက်ဖြာဂုံဗြဲနွံစိုတြ(၁၆)ကောန်နွံထပ်စော်(၇၀) ပံက်လပ်ဒပ်ပွာန်ပင်ပင်
 ကျိုဟ်ကျိုဟ်ဗွပ်လပ်လွက်မွဲကံ သေဏာတ်ဗျဟ်ဗြင် မင်မွဲချင်ကွာန်သေဟ်ကွင်
 ကင်ဌာင်ကွေတ်ကွေတ် ကေတ်အကံက်ဗဗွေဝ်ဟေင်ရ၊ သွာမှိုက်တိုက်ဂျင်ကွင်
 တံဂုံပွိုတ်ဏာအပေါတ်နုချင်ဇကုတု ဟွေပ်ချင်မွးချင်ဂလာသေကွင်ကံက်ရ၊
 အပေါတ်မှိုက်နုချင်မွး ပျိုက်နင်ကွင်တု ဟွေပ်ပွဲချင်ဇကု သွာဂတးသွံရာန်ဂုံဗျဟ်
 ကွေံကွေံရ။ ဂကူမန်ကိုဂကူဂလာ ဂကူသေဒွံမဟာမိတ်ဗွေပရေင်လောကဝတ်၊
 ပရေင်ဆက်ဆောံ သွံရာန်သွာဂတးအပေါတ်နာနာသတ် ပံက်လပ်တြင်ပါင်ဂိုင်
 ကောံရေင်သွံတု ချင်မန်ဖါသီ(၃၂)ချင်ဂုံ တုပ်သွဟ်ကိုချင်ဇော်ဗဂေါဟ်သာဝတီ
 ဇော်မောဝ်ဂိုလဟိုရာင်ဆာဲဗွေမလောန်ရောင်။

ညးစချင်ဖါသီ လိုက်နရုင်ကိုလိုက်နရိန်ဂုံ ဒွံကျိပ်သွိုပ်ပရေင်ချင်ကွာန်
 ပရေင်ပွာန်တု သွက်ဂွံမင်မွဲချင်ဇကုဗွေမသွးပွး သွပ်ကျိင်ဗြင်တုညးဗညာအူ
 ပံက်လပ်ဒပ်ပွာန်ဇော်ပွာန်တိုက်, ပွာန်စိုင်, ပွာန်ခေံ, ပွာန်ဍုင်(ပွာန်ဂျင်)ဒင်အသံ
 တုနာဇကု မင်မွဲသစ္စဗိုန်ဗိုန်ဗတ်ဗတ်ကိုရ၊ ပရေင်စိုဒှာသုက္ကိန်ချင်ဂုံ တန်တုပွဲဗြ
 ဟတ်ဒပ်ပွာန်ကိုဗြဟတ်လွဟ်ရ၊ ဟိုတ်နုသွလ္လိဂရာဂိုင်ဖါပရေင်စိုဒှာသုက္ကိန်ချင်
 ဇကု၊ ချင်ကွာန်ဗိုဟ်သိုဟ်ကွေံကွေံရ၊ ကောန်ဂကူဇကု ပရေင်ဗိုန်ဂြပ်တ်တက်
 ဖေါအ်ဗြေပ်ဖဲသွီသေဗြဇော် သေဗြဇသွတ်သေတ်သေတ်ပိုင်ပိုင် ဂိုင်ဂိုင်ဗွေမ
 လောန်တု ပရေင်သာသနာပရိယတ် ဒေသင်မန်တံလေပ် ဇော်မောဝ်ဂိုလဟို
 လးအရံင်ပညာလအာတုပ်ကိုလးအရံင်သိုင်တုကိုရ။

ညးခါကောကိုဒေံဂုံ တုညးစိုင်ဗြင်ကိုလပ်အဗိုအသံချိုက်ချိုက်ပင်ပင်
 တုနကိုအသံတုညးခါန်ကုက်လပ် အမာတ်ဇော်အမာတ်သေတ် ရံုရံုဂပ်ဂပ်ရ၊
 ပရေင်သေတ်ဝေံ “ နာဲစာ ” ဂမိုင် ဂိုင်ကိုရုင်ကလောန်ကိုကျောန်ကုတ်သေတ်၊
 ဒန်သေတ်လပါ ဂဗုတ်ရာဇာဝတ် ဓမ္မဝတ် သွက်ကောန်ညးချင်ကွာန်တံရ၊ ရုင်

ဂဗုတ်နှော်သောက်ဒးနွံ၊ နဘဲစာဒးနွံဒးရပ်ကလောန်ပွဲသျှောင်ပရေင်မိုဟ်ဂှ် ဒှ်ဓမ္မ
တာချင်ကွာန်ဂမၠိုင်ရ၊ ရှင်ကလောန်၊ ရှင်ဂဗျဲ၊ ရှင်တိုက်ဂြပ်၊ ရှင်ကြိုင်လွဟ်၊
ရှင်စိင်၊ ရှင်ခေဲ၊ ရှင်ကွတ်စက်ကွတ်တဲ၊ ရှင်ပွိတ်အပေါတ်နာနာနွံဒှ်အလုံပွိုင်
ချင်ဖါသီဂမၠိုင်တဲ ဝံပွန်ဘဝဇကုဗွဲမသွးပွးအိုတ်ရ၊ သိုင်လဝ်ဘာဗျောန်လိက်မန်
အဆင်ကိုအဆင်လေဝ် နွံမံင်ပေင်ပေင်ရ။

လပါပရေင်ပညာကောန်ဂကူဂမၠိုင် “ လိက်မန်ဟံဗျောန်မံင်ဟံဗွံ ” ဂှ်ပွိတ်
လဝ်အသံသ့စွဲကရာဇ်အဆက်အဆက်တဲ (လေဝ်လိက်မန်ဝံကျောန်ကလောန်
ပွဲရှင်ဗဒုပင်ဗင်ဂှ်လောဲသွာ) ဒှ်အာဘာဗျောန် အာဘာသျှောင်ဒးဂလိုင်လဝ် ကွး
ဘာဗျောန်ဘာတန်သွပ် ဒေါပ် လျှုစိုက်စိုပ်အဆင်တက္ကသိုလ်ရ၊ လိက်မန်ဂှ်စကာ
ပွဲချင် ပွဲရှင်ပွဲနန်တဲ အလုံတျီုဒးချင်မန်ဂမၠိုင်သွလဝ်တိုင်ခီကိုန်ဂစိုတ် ဒးဗျောန်
လိက်မန်မွဲသျှောင်ခေင်ဟေင်ရ။

ပရေင်ပညာလပါသာသနာဂှ် တိုက်လိက်ပရိယတ္တိမန်နွံမံင်ပေင်ပေင်တဲ
ခမီသာမဏီကောန်ကျာ်သာကျာ်ဝင်ဂမၠိုင် ကတ်လိက်ဖျေုလိက်အတိုင်ပွိတ်စိုတ်
တဲဒကာသာသနာ ညးတုအိုတ်ကိုအထံက်အပင် နဒဒှ်ဒကာပစ္စယ်ပန် ပွန်ကို
တိုက်လိက်မန်ရံရံဂပ်ဂပ်ရ။ ဒကာယိုက်ဒိုက်ထံက်ပင်သာသနာပေင်ကျိုဟ်ဒှ်
တဲ ပူဂိုလ်သွါဂမၠိုင်သိုင်ဘာ သိုင်ဘုတ် သိုင်စင်ကြိတာန်ဆင်ဒက်ကျာ်စေတီ
ဖအိုတ်ဂြပ်ရတ်ဂှိုင်ကိုကိုတ်လေဝ် နွံဒှ်အဆက်အဆက်ရောင်၊ ဟိုတ်ဂှ်ရ-ပွဲ
အခိုင်ညးစချင်ဖါသီဂှ် အုပ်စုပ်မင်မွဲကောန်ဂကူမန်(မန္တိုင်)ပိုင်လဝ်အိုတ်ပုသ္မာန်
ကိုသ့သျှောင်ဂှ် ချင်ဖါသီ(ပသီ) ဂိုလဟ်ရောင်ဆာဲဗွဲမလောန်ရောင်။

ညးစချင်ဖံက်ပွန်ဟံတန်ပွဲသစာ။

အပါကိုကောန်ဂမၠိုင်ဒုင်သဇိုင်တုညးစိင်ဗျောင် ဂှိုင်ကိုသွာ် ပယျာ်မလံတဲ
ဗွဲကြသ့လိုက်ဖြာစချင်မံင်မလ၊ လိုက်နရုင်ကိုလိုက်နရိန် စချင်ဖါသီ အပါကို

ကောန်ကျောန်တိုန်ကလောန်ဖံက်ပုန်ဟံ့တန်ပွဲသစာ နာဲဇကုရ၊ ဝံ့တိုန်အဝို
 အသံ့ဂိုင်ပိုင်လဝ်ဒပ်ပွန်ပောင်ကျိပ်ကံ့ လွဟ်ပိုင်ပသဲပေင်ဖျိုက် မိက်ဝံ့ကလေင်
 ကျိက်သီကေတ်ချင်ဗဂေါဟံသာဝတီရ၊ ဟံ့မိက်မံင်သွပ်အလာံသ္မိစိုပ်ထပ် တု
 ညးဗညာအူ၊ စိုတ်ဟံ့လျူတပ်တး ပလိုထောံသစ္စ(သွ)ဍုင်သစာအိုတ်ရ၊ ဂလာန်
 ရာဇာဝင်မန်ဇော်ဂှ် ကတိဗဒ်ပုန်ကိုတုညးဗညာအူရ၊ မိက်ဝံ့မံင်တုဟ်ခြာတု
 နူကိုစိုတ်ယုတ်ယုတ် လုပ်ဝံ့ကောန်တံ့ဟံ့ဇံသပ် ဟံ့ဖျပ်မာန် ဟံ့အာသီကိုခစ
 တုညးစိင်ဗြာင်ရ။

နူဒပ်ပွန်ဇော်တုညးစိင်ဗြာင်လေဝ် ဟံ့ဂံင်ဇေဟ်ပလန်ကွေံကွေံ ဟံ့ဂံင်
 ဖန်ပိုတ်ပိုတ်ညွတ်ညွတ်တု သွလဝ်မဇ္ဈိမဇ္ဈိမဟ်ကွာရ၊ ဖြဟတ်ဒပ်ပွန်တုညး
 ဗညာအူဂှ် တွာဒိုသိန္နရာဇ်၊ ဖြဟတ်ဒပ်ပွန်ဗပုန်(သပုန်)ဂှ် တွာဒိုတုပြာတ်(ပျိုင်
 ချင်ရေဝ်)ခေပ်ဟံ့ဂံင်တပ်ဇေဟ်သ္မးထောံဂှ် “ ဟိုတ်နွံ ” ဒိုင်ရဒးထေင်ကေတ်
 ရောင်။ ဟိုတ်ဂှ်တုန်- ဂကူဂလာတံအာတ်လဝ်တီဍုင် သွက်ဝံ့စွံပုန်အပေါတ်ဗိုက်
 တုတုညးစိင်ဗြာင်ကိုလဝ်အခေါင်ရ။

ယဝ်ရဝေင်ပေါ်ပွန်မွဲ - ဂကူဂလာတံလုပ်စလပေါ် သပုန်မန်ဖါသီကတိုဒ်
 ပေါ်ပွန်ဇော်ဇော်တု (ချင်လီကွာန်လေင် ဒ်ပတေင်ချးအိုတ်ရ) ဆဂးဂှ် စိုပ်
 လက်ထက်တုညးနာဲပိုရာဇာဓိရာဇ် သ္မးထောံသပုန်ချင်မံင်မလဖါသီအးတး
 လေဝ်(အးအိုတ်အး)ရ၊ ပွဲသက္ကရာဇ်ချင်(၇၄၅)သွာံ၊ ဝံ့အာဒ်သ္မိစူကရာဇ်(ကိတ်
 ညီဂိုင်)ကျိပ်ညွှပ်သပုန်တံ့ နူလက်ထက်သ္မိဇော်ဗညာအူတေံရပ်လဝ်က
 လောန်ဂမ္တုချင်ကွာန်တု တုညးဇက်အာကိုဒပ်ပွန်ဇော် လလံဗစိုဟ်ထောံတု
 ကိုလေဝ် ဗွဲကြဲကလေင်ကျောန်တိုန်ပုန်ရ။

စိုပ်လက်ထက်နာဲပိုတုညးရာဇာဓိရာဇ်ဂှ် ဇက်ပွန်ဇော်ဇော် ပွန်ဂျိုင်
 ပွန်တိုက်ကျိက်ပန်ဗာ်ထပက်ကမုက်ထောံ ဒပ်ပွန်သပုန်တံရ၊ ဒပ်ပွန်သပုန်
 ချင်ဖါသီမွဲလက်(၁၀၀၀၀) ဝံ့သရိုဟ်အာဂှ် အသံတုညးရာဇာဓိရာဇ်ရ၊ အမာတ်

ဒိန်၊ သို့ငြာဇ္ဇ၊ သို့လွန်အိန်ညှိပ်မှာန်ဒယျ- သရဲမှာန်ဒယျဂမိုင်တံဂှ် ဒိုင်ကေတ် အသံတုညးတဲ ညးထောံကျိပ်သပုန်အိုတ်အးရ၊ ဆဂးဂှ် သို့လိုက်ဖြာဒ်ညးတု အာယုက်တဲ နာဲပိုကိုဒါန်လမျီုရ၊ သို့ပံမှာန်ဇော်အမာတ်ဒိန် သို့ငြာဇ္ဇတံဂှ် ဒ်ညး ဒိုင်ကာသို့ဗညာအူ ညးတုအာယုက်ဖအိုတ်ရောင်၊ ဟိုတ်ဂှ်ရ ပွိုင်ချင်ဖါသီ ချင် မံင်မလ၊ ချင်ဒိုပသဲနွံပွဲဒပ်မှာန်သပုန်မန်ဂမိုင် နုလက်ထက်သို့ဗညာအူ၊ စိုပ် လက်ထက်ကောန်ညးနာဲပိုရာဇာဓိရာဇ် စိုတ်ခါတ်မိုဟ်ကြိုင်တုပ်ညံင်ပသဲ၊ ငြိ ဟောပ်ပွဲသျှောင်ဟံလုပ်ကေတ်ပရေင်စိုဟ်လလံ ဂရိုက်ကျိပ်စိုပ်ကျောက်ဒးခေါတ် ငြင်(သွင်) သီဂိုင်ထောံကျိပ်သပုန်ခါကောကိုဒေံတဲ ချင်မံင်မလဂှ် ကိုသို့ငြာဇ္ဇ ချင်ဖါသီ(ပသီ)ဂှ် ကိုအမာတ်သီလဝန်စအလုံပွိုင်ချင်ဖါသီ စိုဟ်သိုဟ် အာအိုတ် ရောင်။

ခန်လုတ်ဗွဲခမောန်။

- ၁။ ယုချင်ဖါသီဂှ် ဗွဲဘာသာပါဠိ ချူထွးကိုတဲ၊ ဂကူမန်လို့တန်တပွဲတို့ရး ချင်ဖါသီ(၃၂)ချင်ဂှ်ရော။
- ၂။ ယုယုာညးစချင်မံင်မလဂှ် သာ်လို့ရော၊ လှိုဟ်သမ္ဘာညးနွံမူစိ၊ လှိုဟ် ကောန်ညးနွံမူစိရော။
- ၃။ ယုယုာညးစချင်ဖါသီကောကိုဒေံဂှ် ချူထွးကိုတဲ၊ လှိုဟ်ဒပ်မှာန်သပုန် လေဝ်မမံက်ပွိုတ်အယာ်မာတ်သချာ်ညိ။
- ၄။ သရဲမှာန်သို့လွန်အိန် လုပ်ပေါဗတိုက်မှာန်ချာ်ဂှ် လှိုဟ်ဂှင်ခွါစော်(၈၀) ဂှင်၊ မှာန်ဂှင်ချင်ဖါသီဂှ် မသုန်ကံ(၅၀၀) ဂှင်-ပညင်ရာဇာဝင်ထွးလဝ် တဲဂိုင်သမ္ဘိလဝ်ညိ။
- ၅။ နှဲဝေင်ပေါမှာန်ဂှင်(မှာန်ချာ်)ဂှ် စီကြင်ဖါသီ - ပါင်လိုင်၊ မှာန်ဂှင်သပုန် ကျအာမှာန်ဂှင်လွန်အိန်တဲ ကျိပ်ညှိပ်ပုန်ပြိပ်ဒအာချင်တခေင်ရ။

- ၆။ နွံအသံတုညးဖျေလျိုင်ကိုအမတ်ဒိန် သို့ဗြာဇူကိုအာဗက်သပုန်ပွဲချင် တခေင်(ဗလေတ်လဝ်ဇကုပွဲချင်သွင်တော့) သိုကောန်ဗြဲဒိုက်ညွဲဗော်သွး ထပ်ကံ (၇၀၀)ဂှ် သို့ဗြာဇူရပ်ဝံနင်ဖအိုတ်တဲ ကလေင်ပအပ်ကိုတုညး ရာဇာဓိရာဇ်ရ။
- ၇။ ကျိပ်ညွှပ်သပုန်စါဂှ် ဖျေအသံဂိုင်ထောံတဲ ကောန်ဟန်သပုန်မွဲလက်ဂှ် တုညးသီထောံလွဟ် ဖျေထောံအဂိုက်ကိုကောန်စကလောန်ကံသွင်ဂူ ယာဝါဗုရ။
- ၈။ ကောန်ဗြဲသပုန်လိုက်ရှင် လိုက်သိုင်တံဂှ် တုညးကိုပလံင်ပြိုင်ထောံ ချင် ကွာန်အာစံလဝ် ပွဲချင်မတ်တု-မုဟ်တံဗွဲတသိုက်ဖအိုတ်ရောင်။
- ၉။ ယုသို့စချင်မံင်မလ ပွဲလက်ထက်နာ်ပိုရာဇာဓိရာဇ်ဂှ် ညးဂှ်ရော။
- ၁၀။ ယုသို့စချင်ဖါသီလှဟ်ဂှ်ညးဂှ်ရော။

ဂလော့ဒ်နီနီ

ရန်တွံကိုမို့ကျက်ကြဲတွံလဝ် ပွဲကိုမင်္ဂလသုတ်တေံနွံဒိုင်မို့(၃၈)ဆောင်တဲ၊ ပွဲကိုပိုဒ်ညာတကာနဉ္စသင်္ဂဟော-ဂ် ယိုက်ဒိုက်ထံက်ပင် သင်ရိုဟ်ကလော ဒညာတ်၊ ဂကူဝံသဂ်ဒ်မို့လုပ်အဝေါင် ညာတကာနဉ္စသင်္ဂဟမို့ရောင်။ ဒ်မို့ဟိုဂ် ဒ်ကုသိုရောင်။ ကုသိုလ်ဟိုဂ် ကမောန်ခိုဟ်ခိုဟ် ကမောန်ဗူးဒုဟ်ဗူးဝါရောင်၊ ကမောန်ခိုဟ်ခိုဟ် ကမောန်ဗူးဒုဟ်ဗူးဝါ ကလောန်ဒ်ကုသို ဒ်မို့ဟွံယို ဟံ့ယိုက် ဟွံရောင်တိုင် ဟံ့ဒိုင်ဒ်ဒိုက်ဏီမွဲ ဒုဟ်ကမောန်ဟာ ဒုဟ်ပူဂိုဟာထံက်စာရဏာ ရံင်အိုတ်ညိ။

ရောင်တိုင်ယိုက်ဒိုက်ထံက်ပင်သင်ရိုဟ် ကလောဒညာတ် ဂကူဝံသမွဲဒ်မို့ ဒ်ကုသို ဒ်ကမောန်ခိုဟ်ဟ်ပြိုပြို ဒ်ကမောန်တဲသျှင်သျှင်နွံမွဲ ပွဲအရာကလော ဒညာတ် ဂကူဝံသကေဟံ့သေင်၊ ယိုက်ဂွေင်ရောင်တိုင်ထံက်ပင်သင်ရိုဟ်မွဲ လုပ် အဝေါင်ညာတကာနဉ္စသင်္ဂဟ - မို့ဏံကိုဟာ - ပုတ္တနနဲသင်္ဂ ဗြဟ္မိတ်ကျင်မွဲ ဒးသွဏာဝိသဇ္ဇနာပုန်ဂ် ဟံ့ဒ်မို့ညာတကာနဉ္စသင်္ဂဟရောင်။ ဟိုတ်ဒ်သင်္ဂရ နူကိုဂကောံဗွောန်လိက်ပတ်မန်ကောံယေန်သုင်ဗုဒ္ဓဘာသာ အလုံဒေသရမန် တံဂ် ညာတ်ကိုပိုဒ်ညာ တကာနဉ္စသင်္ဂဟမို့ဏံတဲဒိုင်ဆောင်စိုတ်ဒိုင်ဖအိုတ်ဒြပ် ဝံင်ဝံင်သကာသကာ စကာနကိုညာဏ် အခိုင်အခါကာလဒေသပွမမိုက်ဂွေင် ရောင်တိုင် ယိုက်ဒိုက်ထံက်ပင်သင်ရိုဟ်၊ ဂကူ၊ ဘာ သာ၊ သာသနာ၊ ပညာမန် နကိုအစောံဗြဟတ်ညးကိုညးအိုတ်ရ။

ပွဲကိုသက္ကရာဇ်ချင်-၁၃၅၉-သွံ၊ ဂကောံဗွောန်လိက် ပတ်မန်ကောံယေန် သုင်ဗုဒ္ဓဘာသာ-အလုံဒေသရမန်ဤဒ် စန်ဒတ်တိုန်ဂကောံတဲ ဆောင်စပ်ကို လိက်ပတ်မူရကမောန်မွဲ ဝံ့ထမံက်ပတ်တိုန်ရုပ်ရဲရော ချပ်တကောံရောင်ညွံအိုတ်တဲ

နကိုကသပ်ညးကသပ်အဲ နဲညးနဲအဲ လညာတ်ညးလညာတ်အဲပွဲတ်ကသပ်ချပ် သီကိုပွဲပ်တဲ၊ ကောန်ကျိဒ်တိုန် ပေါသျှာန်သွဟ် လိက်မန်ဂးသက်တဲ မူလိက်မဲ့ ဝံသ့၊ ဗိုပြင်လိုဝံသ့၊ လိက်မူလို ဝံကေတ်ပွဲတ်ကသပ်တဲ ပွဲသျှာံ-၁၃၆၀-သျှာံဂှ် နကိုလိက်မူတေံ မူဏံလေဝ်ဟံသေင်၊ ညံင်ဝံသွဟ်မာန်အလုံကွးဘာတံဂှ် ကောန်ဗဒ်ပုဏ္ဏာတေင်တုဟ်ဟ်သွဟ်မဲ့သျှာံ၊ ဂတးယးသျှာံဂှ် ဝင်ချင်သုဝဏ္ဏာဘုံမိ၊ ချင်သခို-နဂှ်ပုန်ဝင်ချင်ဟံသာဝတီ၊ တဲဂှ်ပုန်ဝင်ချင်မတူ။ ဟိုတ်ဂှ်ရ ပွဲကိုသက္က ရာဇ်ချင်-၁၃၆၄-သျှာံ ချူခွဲပွဲတ်ဝင်ပတန်ချင်မတူမဲ့ကုပ် သွက်လုပ်ပေါသွဟ် လိက်ကုကောန်ကွးဘာမန်တံပုန်ရောင်။

ထမံက်တိုန်ရုပ်ရသဘင်သျှာန် သွဟ်လိက်ဝင်ဂှ် ဒ်စရဲကောန်ဂကူမန် တံဇော်ကိုဗြဟတ်မဲ့ကဏ္ဍကိုရောင်။ ဝင်ကောန်ဂကူမန်တံဂှ် ကောန်ကွးဘာ သွတ်မန်တံ ဝံတီပရူပရာသျှာံဇကရာဇ်၊ အမာတ်သ္တိပပာန်မန်၊ သွောံတီကေတ် အဲတုတ်တီသျှာံ ဂကူမန်ပတန်ကျင်လဝ်တဲတဲတေံကို၊ သွောံတီကေတ်သက်ဝံတဲ၊ စိုတ်ခါတ်ဇာတ်ဂကူမံက်ဂတပ်တိုန်တဲ၊ အဲတုတ်သျှာံဇကရာဇ် မိမဇုဇုလပိုတ်ဂှ် သက်လိုပိုသွ ပွလိုပိုဝံကောန်၊ ကမောန်လိုပိုဝံချပ် ကသပ်ညာဏ်သက်လိုပိုဝံ ရေင်တုင်၊ တီသျှာံချင်ကွာန်ပိုဝံစိုပ်သကေံတဲဂကူပိုမာန် ကောန်ကွးဘာသွတ် ကသပ်ညာဏ်ကျိဒ် ကျဟ်ကေင်ကျင်တဲမွဲ မွဲအဆက်ကိုမွဲဆက် ကြက်ကောန် ကွးဘာသွတ်မန်ပတိတ်အာဗြဟတ် ထတ်ထတ်ယိုတ်ယိုတ်ဂိုတ် လွီအာမာန် ရောင်-ဂုဏ်ဖိုသက်ဝံ လုပ်ဂြိုဟ်ကတန်ကောန်ကွးဘာသွတ်မန်တံသျှာံသျှာံရောင်။

ရံင်ကေတ်ပွဲကိုပစ္စက္ခဒိဋ္ဌဂတမတ်လျဟ်လေဝ် ကောန်ကွးဘာသွတ်မန် တံကျင်သွဟ်လိက်ဝင်တံဂှ် ဒ်စရဲကျိဒ်ဩဂကူမန်၊ နကိုကယျိုင်ယေန်သျှာင်ဂှ် မွဲသျှာံ၊ နကိုပရေင်ခိုဒရာင်လိက်ပတ် ဂကူဇော်ကိုဗြဟတ် လတ်ပေါ် ကျင်အကြာ ဂကူကောန်ချင်အရင်မာန်ရောင်။ ညးမုံကိုညာဏ်ပညာမတ်သောင်သောင် တံဝံတီကေတ်ပရေင်ကမောန် သွဟ်လိက်ဝင်ဏံမာန်ရ။ မှိုဟ်သာမညတံဂှ်

လိက်ဝင်မန်ပွန်ချင်မတ္တမ (မတူ)

ညင်ကိုသွဝေင် သွမိပ်ဝေင်ညာတ်အာသင်ဝံရ။ ချံချံပြုပြုမှး ကမ္ဘောန်ကံဂံ
ဒွိကမ္ဘောန်နွံပိက်ကိုအခေါင်ဗူးစး ဘဝကောန်ဂကူရောင်။ ညးတုကွေင်ကဟ်
တံတီကေတ်သင်ဝံတု၊ ဣုဗဒွိကောန်တိုန် သဘင်ပေါသျှာန်သွဟ်လိက်ဝင်မန်
နာနာသင်ရောင်ဟိုဂ် ဝံတီကေတ်တုအုပ်ကွေန်ဂိုဆဝံရောင်။

၁၃၆၄-သွံ၊ ဂိတုမြေက္ကသီ(၄)စွက်
ပတိုန်စက်တက်တြးတုဒွိအာဝဲမဒးရေရောင်၊
ဂကောံဗ္ဗောန်လိက်ပတ်မန်ကောံယေန်သျှာင်ဗုဒ္ဓဘာသာ
အလုံဒေသရမန်